

Հայկական Կարիտաս
Armenian Caritas

Գ մարտ, 2022

Հոգևոր Կարիտաս *Caritas Spirituality*

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

«Հայկական Կարիքասի» սիրելի՛ ընտանիքի անդամներ՝ աշխատակիցներ, կամավորականներ և շահառուներ, «Հոգևոր Կարիքաս» թերթը երկար դադարից հետո վերսկսում է իր աշխատանքը, որին կարող եք մասնակցել և դուք բոլորդ՝ ձեր հոգևոր խորհրդածություններով, աղոթքներով, առաջարկներով և դիտողություններով, որպեսզի մոտ ապագայում ունենանք ավելի լավ, ավելի մեծ պահանջարկ ունեցող և Կարիքասի զարգացմանն իրոք օգտակար մի հոգևոր թերթ:

Այս համարում ներկայացված են միայն պահքին և մեղքին վերաբերող նյութեր, քանի որ գտնվում ենք Մեծ Պահոց շրջանում, որը պարզա՞մ մի առիթ է՝ սթափ և վերլուծական մի հայացք գցելու մեր հոգևոր ներաշխարհին և կյանքին: Թող Տերը լցնի՛ ձեզ Իր Սուրբ Հոգու շնորհներով առապորեն:

«Սիրելի՛ ընթերցող,

Թույլ տվեք հակիրճ ներկայացնել Մեծ Պահքի եկեղեցական խորհուրդը: Պահք, պաս, պահոց օրեր, պահեցողություն, ծոմ, ծոմապահություն: Որոշ կրոններում, այս բառերը նշանակում են ուտելիքից կամ դրա առանձին տեսակներից որոշակի ժամանակով լրիվ կամ մասնակի հրաժարում: Իրականում, Մեծ Պահքը ինքնաքննության և խոկումի ժամանակաշրջան է, երբ հավատացյալները հրաժարվում են ոչ միայն կերակուրներից, այլև հեռու են մնում մարմնական հաճույքներից և ապաշխարությամբ ու աղոթասացությամբ չափավոր կյանք վարում: Քրիստոնեության մեջ՝ Պահքը հավատի ամրապնդման և հոգու մաքրագործման շրջան է, երբ մարդը հնարավորություն է ունենում մեղքերի թողություն ստանալու և երկնքի արքայությանը արժանանալու:

Համաձայն Հայ Եկեղեցու կարգի՝ տարվա մոտ վեց ամիսը պահոց օրեր են: Հետևաբար, Հայ Եկեղեցին տարվա օրերը բաժանել է երկու մասի՝ տոնական և պահոց օրերի: Եկեղեցական կանոնների համաձայն, յուրաքանչյուր շաբաթվա չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը պահոց օրեր են: Կան բուն պահոց օրեր, երբ պետք է հրաժարվել կենդանական ծագում ունեցող կերակուրներից և նավակատյաց պահոց օրեր, երբ կարելի է ուտել կաթնեղեն և ձկնեղեն: Նավակատիքի օրեր են հինգ տաղավարների շաբաթապահոց շաբաթ օրերը: Հինգ տաղավարների կամ տերունական օրերի շաբաթապահքեր են Ծննդյան, Հարության, Վարդավառի, Ս. Աստվածածնի և Ս. Խաչի տոները:

Ներկայումս նույնացված են Պահք և ծոմ բառերը, որոնք նախկինում տարբեր իմաստներ են արտահայտել: Ծոմ նշանակել է օրական մեկ անգամ ուտելով պաս պահել, իսկ Պահք՝ ընդհանրապես կերակուր չուտել:

Հատկապես կարևոր է պահոց շրջանում հոգևոր շնորհների և եղբայրսիրության մեջ զորանալը, քանզի, ինչպես Եզնիկ Կողբացին է ասում. «Մեկը կարող է կենդանու միս չուտել, բայց անընդհատ իր եղբոր միսը ծամել»:

Պահքի նպատակը հոգու կյանքը զորացնելն է՝ տկարացնելով զգացական հաճույքների կործանիչ ուժը: Պահեցողության գերագույն նպատակը ապաշխարանքն է, որի էությունը մեղքի պատճառով զգացած ցավն է: Արդ, մեղքի հետևանքով զգացած ներքին ցավի արտաքին արտահայտություններից գլխավորը պահեցողությունն է: Ինչպես գիտենք, կան որոշ հիվանդություններ, որոնք մահացու են մարդու համար, եթե դրանք իրենց սկզբնական շրջանում չբուժվեն: Կան նաև «մահացու» կոչված մեղքեր, օրինակ՝ ամբարտավանությունը, չար նախանձը, բարկությունը, անսահման ագահությունը և սրանց տարատեսակները, որոնք մահացու են, որովհետև մարդու մեջ մեռցնում են բարոյական գիտակցությունը, մարդկային արժանապատվությունը և, ի վերջո, փոխում մարդու նկարագիրն ու բնությունը: Երբ մարդը զրկվում է բարոյական արժեքներից՝ դադարում է մարդ լինելուց:

Զղջումը, աղոթքը և ապաշխարանքը պահեցողությունից անբաժան պետք է լինեն: Ս. Օգոստինոս Ափրիկեցին ասել է. «Պահեցողությունը մաքրում է հոգին, բարձրացնում միտքը, չափի և հակակշռի ներքևում պահում կրքերը, ցրում է ցանկության ամպերը, մարում սեռական կրակը, արձարծում է ժուժկալությունը և վառում ճշմարտության լույսը»:

Մաղթում եմ՝ քառասներորդաց այս շրջանն ապրել սեփական անձի և ներքին հույզերի քննությամբ, զղջումով, աղոթքով և ապաշխարությամբ: Թո՛ղ որ Տիրոջ կենարար խոսքը զորացնի մեր հավատքը, որպեսզի կարողանանք դեպի Քրիստոսի հրաշափառ Հարություն տանող այս ուղին անցնել հավատարմությամբ և մաքրագործված հոգով:

Արժ. Տեր Գրիգոր Ավագ Քին. Մկրտչյան
Գյումրու Սրբոց Նահապետակաց Հայ Կաթողիկե Աթոռանիստ Եկեղեցու Ժողովրդապետ
«Հայկական Կարիքասի» Նախագահի լիազոր ներկայացուցիչ

ԻՆՉ Է ՊԱՀՔԸ ԵՒ ԾՈՄԸ

Հոգևոր կրթություն Մեծ Պահոց,
թեմատիկ շարք՝ «Ի՛նչ է պահքը» խորհրդածություն
1

Հայերենում «պահք» գրաբարյան ձևով բառի հիմքում «պահել» բառն է, որ Հայկազյան բառարանում բացատրվում է, հոգևոր գործածությամբ, ժուժկալության կամ զսպվածության իմաստով, երբ մարդ ինքն իրեն ետ է պահում է որոշ գործողություններ կատարելուց: Իսկ «ծոմ» բառը եբրայական ծագում ունի, որ նույն բառարանում բացատրվում է որպես առավել խիստ պահեցողություն՝ սննդի իմաստով, երբ օրական սնունդ ընդունում են միայն մեկ անգամ, այն էլ՝ միայն հաց և ջուր: Սա անապատական հայրերից և

վանքերից եկած սովորություն է, որի հիմքում, իհարկե, աստվածաշնչյան սրբերի օրինակներն են և, մանավանդ, Տեր Հիսուս Քրիստոսի անապատում փորձության պատկերը, երբ քառասուն օր ու գիշեր ոչինչ չկերավ և չխմեց և իր ծոմապահությամբ հաղթեց սատանայի երեք փորձությունները:

Սովորաբար, պահքը և ծոմը հասկանում են առավելապես սննդի տեսակներից հրաժարման իմաստով, որը սակայն թերի է: Պահեցողությունը, հրաժարումը պետք է հասկանալ և կիրառել ոչ միայն սննդատեսակներից, այլև՝ այնպիսի սովորություններից կամ գործողություններից, որոնք մարդուն մղում են դեպի մեղքը կամ ուղղակի մեղք են: Պահքի իմաստը նախևառաջ մեղքի արմատները մոլախոտերի նման մեզանից հեռացնելն է:

Այդ արմատները հաճախ շատ խորն են, դրանք երկու տեսակ են՝

1. մարմնական և 2. բարոյական կամ գիտակցական:

Մարմնական պահք

Մեղքի մարմնական արմատները թաքնված են մարմնական ցանկությունների մեջ՝ որկրամոլություն, ցանկասիրություն, հեշտասիրություն, տոփանք, կրքեր: Այս ցանկությունները կամ հակումները առավել սրվում են և մարդկային հոգին ճնշում են, երբ մարմնի կարիքները մշտապես բավարարում ենք առատորեն՝ առանց սահմանափակումների, անսանձ ձևով՝ ինքներս մեզ համար գտնելով տարբեր պատճառաբանություններ կամ պարզապես ըստ հեշտասիրության կամ պահի քմահաճույքի: Եվ որքան շատ ենք տեղի տալիս մարմնական ցանկություններին, այնքան մեծանում է ախորժակը, ցանկությունը ամեն կերպ բավարարելը դառնում է անհրաժեշտություն, որը կամաց-կամաց անհնարին է դառնում կառավարել, սանձել: Դա նման է անսանձ և կատաղած ձիու, որ սլանում է առաջ՝ ըստ իր ցանկության և ոչ թե հեծյալի: Որպեսզի սանձենք այդ ձիուն՝ այսինքն մեր մարմինը, և այն ուղղորդենք մեզ ցանկալի ուղղությամբ, պետք է թուլացնենք նրան, զրկենք այն զորությունից, որ մեզ տանում է իր ետևից, որպեսզի մարմինը կանգ առնի երբ մեզ պետք է, որպեսզի հոգին զորանա: Սբ. Բարսեղ Կեսարացին բացատրում է, որ երբ զորացնում ենք մարմինը, տկարանում է հոգին, իսկ երբ տակարացնենք մարմինը, այն ժամանակ կզորանա հոգին: Սբ. Բարսեղը հիշեցնում է Սբ. Պողոսի խոսքերն՝ ուղղված կորնթացիներին. «Եթե մեր այս արտաքին մարդը տկարանում է, մեր ներքին մարդը նորոգվում է օրըստօրե... Ահա թե ինչու հաճույքով եմ պարծենում իմ տկարություններով, որպեսզի իմ մեջ բնակվի Քրիստոսի զորությունը: Դրա համար էլ գոհ եմ ի սեր Քրիստոսի իմ կրած տկարությունների... նեղությունների համար, որովհետև երբ տկար եմ, այն ժամանակ եմ զորավոր», Բ Կորնթ. 4, 16; 12, 9-10:

Դեռևս հին ժամանակներից անապատականներն ու վանականները հրաժարվում էին այնպիսի կերակուրներից և ըմպելիքներից, որոնք ուժեղացնում են մարմնի ցանկությունները, մթազնում մտքի աշխատանքը, դարձնում ծույլ, աղոթքի մեջ ցրված, մղում են դեպի հանգիստը և քունը և այդպիսով արգելակում հոգևոր զարգացումը, սրբության ջանքերը և, իհարկե, թուլացնում մեղքերի համար սգալու, ապաշխարելու կամքը: Իսկ Քառասնորդացը մեղքերի մասին առավելաբար խորհելու, դրանց համար լացելու և ապաշխարություն կատարելու ժամանակ է: «Պահքն է առաջնորդել բոլոր սրբերին դեպի Աստծուն հաճելի կյանք», գրում է Սբ. Բարսեղը:

Աստվածաշնչում կարդում ենք պահքի և ծոմի պտուղների մասին. սրբերը կարևոր պահերից առաջ պահք էին պահում: Մովսեսը Սինա լեռան վրա Աստծո օրենքը ստանալուց առաջ ոչ միայն ինքը երեք օր ծոմ պահեց, այլև ժողովրդին պատվիրեց ինքնամաքրվել և կանանց չմոտենալ երեք օր: Ապա քառասուն օր լեռան վրա մնաց՝ Աստծո ներկայության մեջ: Քորեբ լեռան վրա քառասուն օր ծոմ պահեց նաև Եղիան և արժանացավ Աստծուն տեսնելու երանությանը, հարություն տվեց սարեփթացի կնոջ մեռած որդուն, իր աղոթքով Աստված երեք տարի և վեց ամսի երկինքը փակեց, որ անձրև չտեղա և ստիպեց ամբողջ ժողովրդին ծոմ պահել: Հովհաննես Մկրտիչն ապրում էր պահեցողությամբ՝ ուտում էր միայն մորեխ և վայրի մեղր: Եվ վերջապես մեր Տերը՝ Հիսուս Քրիստոս, Հովհաննեսից մկրտվելուց հետո

քառասուն օր ու գիշեր ծոմապահությամբ անցկացրեց անապատում՝ իր համար որպես սնունդ ունենալով միայն «ամեն խոսք, որ դուրս է գալիս Աստծո բերանից»՝ Մտթ. 4, 1-10, որով և ջախջախեց օձի գլուխը, երբ սա ուզում էր օգտվել նրա մարմնական սովից և խաբել նրան: Նոր մարը՝ երկրորդ Ադամը չխաբվեց սատանայից, իսկ առաջին Ադամը չպահեց միակ պահքը՝ չուտել բարու և չարի գիտության ծառից և կերավ արգելված պտուղը: Սբ. Բարսեղն ասում է, որ սա առաջին պահքն էր՝ էդենի պարտեզի այս միակ պահքը, որ եթե մեր նախածնողները՝ Ադամն ու Եվան պահեին, մենք հիմա ստիպված չէինք լինի պահք պահելու: Բայց նրանց գայթակղության պատճառը միայն արգելված պտղի արտաքին հմայքը չէր, այլ շատ ավելի խորն էր՝ բարոյական, որի մասին կխոսենք հաջորդ քարոզի մեջ: Թող նոր կինը՝ Մարիամը, սովորեցնի մեջ միշտ հասկանալ չարի խարդախությունները և զգուշանալ մեղքից. ամեն:

ԳԻՏԱԿՑԱԿԱՆ ԿԱՄ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՊԱՀՔ

Հոգևոր կրթություն Մեծ Պահոց, թեմատիկ շարք՝ «Ի՛նչ է պահքը» խորհրդածություն 2

Նախորդ խորհրդածության մեջ խոսում էին մարմնական պահեցողության մասին, իսկ այսօր խոսելու ենք բարոյական կամ գիտակցական պահեցողության մասին: Ի սկզբանե, առաջին մարդկանց մեղքը էդենի պարտեզում ըստ էության ոչ թե մարմնական պահեցողության, այլ ավելի գիտակցական պահքը խախտելու դեմ էր: Չարի և բարու գիտության ծառից չճաշակելը, ինչպես Սբ. Բարսեղն է բացատրում, առաջին պահքն էր և այդ պահքն ուղղված էր գիտակցությանը կամ մարդու բարոյական վարքին, մարմնական չէր, թեև ներկայացավ ականահաճ պտղի տեսքով: Կինը և տղամարդը չարի խաբեությամբ չկարողացան սանձել

ավելին իմանալու և ավելին կարողանալու իրենց ցանկությունը, լսեցին օձի խաբեությունը և դրա մեջ տեսան խոստումը և հնարավորությունը՝ լինելու Արարչի նման ամենակարող, լինելու աստվածներ: Մարդն իր աստվածանմանությունը, որը պետք է արտահայտվեր նախևառաջ Աստծո կամքի հետ լիակատար ներդաշնակությամբ և հնազանդությամբ, բանականության և ազատության պատասխանատու գործադրությամբ, փոխարինեց կեղծ աստվածանմանության ցանկությամբ՝ լինել ամենակարող, բայց՝ առանց միակ Աստծո հետ մտերմության, ո՛չ Աստծո կողմից շնորհված զորությամբ: Մարդն ուզեց ամենագետ և ամենակարող լինել ինքնուրույն, և այստեղ էլ խաբվեց սատանայից. մարդը չի կարող լինել ինքնուրույն՝ մարդը կամ Աստծո հետ է, կամ՝ սատանայի, որովհետև արարած է՝ սահմանափակ կարողություններով. «Ով ինձ հետ չէ, իմ դեմ է, ով ինձ հետ չի հավաքում, ցրում է», ասում է Հիսուս: Սատանան մարդուն խաբեց և շարունակում է խաբել, թե իբր մարդը կարող է կանգնել ինչ-որ չեզոք գետնի վրա և լինել կատարելապես ինքնուրույն: Մինչդեռ իրական ինքնուրույնությունը սկսվում է աստվածային կամքի հետ ներդաշնակ ապրելուց: Ինչքան էլ պարադոքսալ թվա, բայց մարդը լիարժեք կերպով ինքնուրույն է կամ ազատ՝ միայն Աստծուն գիտակցաբար հնազանդվելով և Աստծո հետ մտերմության մեջ: Ամեն տեսակ այլ ինքնուրույնություն միայն պատրանք է և թակարդ, որից սկսվում է ստրկությունը մեղքին և սատանային, ինչպես եղավ Ադամի պարագայում: Ադամն ու իր կինը չկարողացան սանձել Աստծո նկատմամբ նախանձը, իշխանասիրությունը, փառամոլությունը, հպարտությունը: Այս բոլոր կրքերը բռնկվեցին ընդամենը առաջին հայացքից պարզ թվացող մի հետաքրքրասիրության կայծից, որ զցեց սատանան:

Գիտակցական պահքի առաջին քայլը հենց սա՛ է՝ կարողանալ սանձել ավելորդ հետաքրքրասիրությունը՝ այն ամենի նկատմամբ, ինչն արգելված է Աստծո կողմից և դեմ է մարդկային խղճին՝ աստվածատուր բնական բարոյական օրենքին: Մարդկային միտքը, մանավանդ, ադամական մեղքից հետո առավել հետաքրքրասեր է չարի նկատմամբ և հեշտությամբ է տարվում, ինքնազսպվելն առավել բարդ է, հետևաբար, գիտակցական պահքը մեծ դժվարությամբ է մեզ տրվում: Մարմնական պահեցողությունը գալիս է օգնելու, քանի որ մարմնական կրքերը զսպելով՝ զորացնում ենք մարդկային միտքը և սիրտը, զորանում են գիտակցության սանձերը, միտքը գայթակղություններից շեղելու մեխանիզմները: Բայց անուամենայնիվ, մարդը մնում է անպաշտպան, եթե չապավինի աստվածային գերբնական զորությանը. «Ես եմ որթատունկը, իսկ դուք ճյուղերը: Ով իմ մեջ է բնակվում, և ես՝ նրա մեջ, նա շատ պտուղ է տալիս, որովհետև առանց ինձ ոչինչ անել չէք կարող», Հվի. 15, 5: Բնակվե՛նք Տիրոջ մեջ, և Տերը կբնակվի մեր մեջ, լինե՛նք Տիրոջ փրկարար նավի մեջ, Տիրոջ հետ միասին, և այս աշխարհի փոթորիկների և հոգեկան խռովի մեջ նավախելի

մոտ քնած Քրիստոս Տերը կարթնանա և կխաղաղեցնի փոթորիկը և կասի. «Իմ խաղաղությունն են տալիս ձեզ ... ձեր սրտերը թող չխռովվեն և չվախենան», Հվի. 14, 27: Տիրոջ հետ միասին՝ Նրա նավակում, որ Իր Սուրբ Եկեղեցին է, ամեն բան կխաղաղվի, փոթորկի ջրերն էլ, որ թափվում են այդ նավակի մեջ՝ ամեն մեղքն ու կեղտը, որ լցվում են նաև Եկեղեցին, Տիրոջ զորությամբ ոչինչ չեն կարողանա մեզ անել. «Ձեր գլխից մի մազ իսկ չի կորչի, և ձեր համբերությամբ պիտի շահեք ձեր հոգիները», Ղկ. 21, 18: Եթե Աստված մեր կողմն է, ո՞վ կլինի մեզ հակառակ, աղաղակում է սաղմոսերգուն: Եթե Քրիստոսին ընդունում ենք մեր սրտերի մեջ՝ Ամենասուրբ Հաղորդությամբ, մեզ ի՞նչ կարող է անել չարը, մենք այլևս զորավոր ենք Քրիստոսի՝ ներկայությամբ՝ մեր մեջ: Մնում է, Տիրոջ խոսքի համաձայն, լինել համբերատար:

Համբերատարությունը, թերևս մի առաքինություն է, որ կարող ենք առավել Աստծո օգնությամբ զարգացնել հենց պահեցողության ժամանակ: Այսօրվա առաքելական ընթերցվածում Աբ. Հակոբոս առաքյալը հորդորում է լինել համբերատար՝ մշակի նման, որ սպասում է իր բերքին, մինչև անձրև տեղա՝ Հկբ. 5, 7-8: Այդպես մեր հոգիների մեջ անձրևի նման տեղում է աստվածային շնորհը, և Քրիստոսի արևը հասունացնում է մեր սրբության պտուղները: Հակոբոսը կոչ է անում նմանվել մարգարեներին, մանավանդ՝ Հոբ երանելուն, որի մասին էլ կուզեմ խոսել մի քանի խոսք և նրանով ավարտել այս խորհրդածությունը:

Հոբի գիրքն Աստվածաշնչի ամենախորհրդավոր գրքերից մեկն է, որ շատ բարդ է ընկալել: Այն խոսում է մի արդար մարդու տառապանքի մասին, որ ոչնչով չէր վաստակել այն դաժան հարվածները, որոնց ենթարկվեց սատանայի քմահաճույքով: Հոբն այնքան օրինակելի մի մարդ էր, որ նրան գովում է Տերը՝ սատանայի առջև՝ որպեսզի ամաչեցնի սրան: Սատանան նախանձելով՝ առաջարկում է Աստծուն՝ թույլ տալ իրեն՝ չարչարել Հոբին: Սատանան մտածում էր, որ Հոբը, կորցնելով ամեն ինչ և տառապելով, կընդդիմանա Տիրոջը և կհայհոյի: Աստված թույլատրեց սատանային չարչարել Հոբին, որովհետև գիտեր, որ այդ չարիքից Ինքը բարիք է հանելու. Հոբն իր արդարությամբ ամաչեցնելու է սատանային: Այդպես էլ եղավ: Հոբը զրկվեց ամեն ինչից՝ իր բոլոր զավակներից և հարստությունից, ծանր հիվանդացավ, անասելի տառապանքի բեռը ճնշում էր նրան: Նույնիսկ կինն իր դեմ դարձավ, երեք ընկերները դարձան գործիք՝ չարի ձեռքին՝ մեղադրելով Հոբին ծանր մեղքերի մեջ, որոնք, իբր պատճառ եղան այդպիսի դառն չարչարանքների: Հոբը, չնայած իր կատարյալ միայնությանը և աննկարագրելի տառապանքին, լքվածությունը, համբերեց ի սպառ, ըստ Տիրոջ խոսքի, երբեք չընդդիմացավ Աստծո դեմ՝ մեղադրելով անարդարության մեջ, երբեք չկորցրեց իր հավատքը, պահեց իր միտքը հստակ և լեզուն՝ զուսպ, ճշմարտապես գիտակցական մի պահք պահեց՝ բազմաթիվ գայթակղությունների և բողոքի առիթների դիմաց: Հոբն իր խոնարհությամբ կանգնեց Աստծո դատաստանի առջև և անվերապահորեն ընդունեց, որ ամեն բան Աստծուց է տրվում մարդուն, նաև՝ մարդուն տանջող բոլոր հարցերի պատասխանները: Վերջում Հոբն ասաց Տիրոջը. «Արդ, լսի՛ր ինձ, Տեր, թող ես էլ խոսեմ, հարցնեմ քեզ և սովորեցրու՛ ինձ: Սրանից առաջ ես ականջներովս էլ լսել քո մասին, բայց հիմա աչքերս տեսան քեզ: Այդ պատճառով արհամարհեցի անձս և մաշվեցի. ինքս ինձ հող ու մոխիր եմ համարում», Հոբ, 42, 4-6: Տառապանքը Հոբին ցույց տվեց իր փոքրությունը՝ Աստծո մեծության առջև, իր ամբողջ ունեցածի՝ Աստծուց կախված լինելը, իր հող ու մոխիր լինելը, ինչպես այս մասին հիշում ենք Պահքի սկզբում՝ Մոխրոց երկուշաբթին, երբ սկսում ենք ապաշխարության քառասնօրյա ընթացքը: Տառապանքը, կյանքում մեզ բաժին հասած դժվարությունները հոբի նման համբերությամբ և զսպվածությամբ տանելը մեզ մոտեցնում է ճշմարիտ ինքնաճանաչմանը և արժանացնում Աստծուն տեսնելուն. «Երանի՛ սրտով մաքուրներին, որովհետև նրանք Աստծուն պիտի տեսնեն», Մտթ. 5, 8, ասում է Տերը Լեռան քարոզում: Հոբը՝ որպես արդար տառապյալ, մի նախապատկեր է Հիսուս Արդարի մասին, որ տառապեց՝ առանց մեղքի լինելով և երբեք չընդվզեց Աստծո կամքի դեմ և ասաց. «Թող լինի ոչ թե ինչպես ես եմ կամենում, այլ ինչպես դու»: Հոբը վերջում արդարացավ և Աստված նրան բազմապատիկ անգամ վերադարձրեց իր ունեցածը՝ զավակներով հանդերձ և պատվիրեց աղոթել իր երեք ընկերների փրկության համար, և Հիսուս արդարացավ՝ իր Խաչով մահվանը հաղթելով, համբերեց ի սպառ և իր մահով փրկեց մեզ բոլորիս: «Համբերեցե՛ք և դուք, ամրացրե՛ք ձեր սրտերը, քանի որ Տիրոջ զալուստը մոտ է», Հկբ. 5, 8:

ՔՐԻՍՏՈՆՅԱՆ՝ ՄԻԱՄԻՏ՝ ԱՂԱՎՆՈՒ ՆՄԱՆ ԵՒ ԽՈՐԱԳԵՏ՝ ՕՁԻ ՊԵՍ

Հոգևոր կրթություն Մեծ Պահոց,
թեմատիկ շաբթ՝ «Ի՛նչ է պահքը» խորհրդածություն 3

Նախորդ անգամ խոսում էինք գիտակցության պահեցողության մասին եւ հիշեցինք Հոբ երանելուն՝ այդ բազմավաստակ տառապյալին, որ խաղաղիք դարձավ սատանայի ձեռքին, բայց ի վերջո ջախջախեց այդ խորամանկ օձի գլուխն իր անհողորդ արդարամտությամբ: Հոբը մեզ համար մի տիպար է մեկի, ով տառապանքով եւ համբերատարությամբ շահեց սեփական հոգին, ըստ Տիրոջ խոսքի. «Ձեր համբերությամբ պիտի շահեք ձեր հոգիները», Ղկ. 21,19: Հոբը, մյուս մարգարեները, Տեր Հիսուս Քրիստոս Ի՛նքը եւ Իր բազում աշակերտները, որոնք Իր անվան համար ընդունեցին նահատակության պատկեր եւ արյամբ վկայեցին Աստծո հանդեպ իրենց նվիրման մասին,

համբերատարությամբ կրեցին իրենց տառապանքը, քանի որ իրենց մեջ՝ որպես գանձ, մշտապես եւ անխախտ համոզմունքով պահում էին նույն միտքը՝ ՄԻԱՅՆ ԱՍՏՎԱԾ եւ ՄԻԱՅՆ ՀԱՆՈՒՆ ԱՍՏԾՈՒ.

սա նշանակում է հետեւյալը.

- միայն Աստված է մշտապես ճիշտ,
- միայն Աստծո ձեռքերում է մարդու ամբողջ երջանկությունը՝ անկախ այս պահին մարդուն բաժին հասած նեղություններից,
- միայն Աստված կարող է հանել մարդուն մահվան գբից եւ ստվերների աշխարհից, ինչպես աղոթում է սաղմոսերգուն,
- միայն Աստծուն կարելի է վստահել մաքրողությամբ,
- միայն Աստծուց կարելի է ստանալ բոլոր հարցերի պատասխանները,
- ինչ ուզում է լինի, երբե՛ք-երբե՛ք չմեղադրել Աստծուն՝ մեզ բաժին հասած փորձությունների, դժբախտությունների համար, քանի որ

-Աստված բացարձակ Բարին է եւ Ինքնին Սերը. «Աստված սեր է», Ա Հվի. 4, 10:

Միամտություն և գառան խոնարհություն՝ Աստծո առաջ. ահա՛ այսպես կարելի է բնորոշել նրան, ով ապրում է այս սկզբունքների համաձայն: Սա ճիշտ Քրիստոսի պատվիրանն է՝ աշակերտներին, երբ նրանց ուղարկում է վկայելու Իր մասին.

«Ահա՛, ես ձեզ ուղարկում եմ՝ որպես ոչխարներ՝ գայլերի մեջ, այսուհետ խորագետ եղե՛ք օձերի պես և միամիտ՝ աղավաղների նման», Մտթ. 10, 16:

Աստծուն հաճելի պահեցություն կատարելու համար, կարծում եմ, յուրաքանչյուր քրիստոնյա կարիքն ունի հենց այս սկզբունքների՝ խոնարհություն և միամտություն. խոնարհություն՝ ինքն իր հանդեպ ազնիվ հայացք գցելու և տեսնելու սեփական մեղքերը, սեփական փոքրությունը, թշվառությունն՝ առանց աստվածային օգնության և միամտություն՝ բառի հոգևոր իմաստով, որի մասին ուզում եմ առավել ծավալել մեր այս խորհրդածությունը:

«Միամիտ՝ աղավաղների նման». ասում է Տերը: «Հայկազեան» բառարանում Մտթ. 10, 16-ում օգտագործված «միամիտ» բառը բացատրվում է հետևյալ հոմանիշներով, որոնք համահունչ են հունարեն բնօրինակին և լատիներենին՝ անխառն, պարզ, անկեղծ մտքով կամ բարքով, պարզամիտ, անմեղ, աննենգ, անխարդախ, ողջամիտ (լատ.՝ sincerus, purus, simplex, integer): Կան նաև դարձյալ ավետարանական օգտագործմամբ՝ փոքր-ինչ այլ, բայց մեր խորհրդածության համար առավել օգտակար այլ իմաստներ՝ աներկմիտ, աներկբա, մտերիմ, հավատարիմ: Այս իմաստներից ո՞րը հատկապես ի նկատի ուներ մեր Տերը, այս հարցին Եկեղեցու սուրբ հայրերը տարբեր, բայց նման մեկնություններ են տալիս: Անկասկած, միամտությունը Տերն այստեղ օգտագործում է ոչ թե հեշտ խաբվելու, անփորձության, հիմարության իմաստով, որովհետև նախ ասում է՝ «խորագետ եղե՛ք օձերի պես...»: Ուրեմն, Տերն ուզում է, որ իր աշակերտները միաժամանակ լինեն և՛ խորագետ՝ տեսնելու համար չարի բոլոր որոգայթները, քողարկված խաբեությունները և՛ միաժամանակ աներկմիտ՝ մեկ և նույն մտքով, հավատարիմ, որ է՛ անկեղծ նվիրումը Տեր Հիսուս Քրիստոսին, սրբությունը և նմանությունը Քրիստոսին՝ ընդհուպ մինչև մահ, ճիշտ Հիսուսի նման, անշեղորեն գնալով նրա խաչի ճանապարհով՝ մշտապես և անփոփոխ կերպով ունենալով նույն միտքն ու կամքը, նույն սիրտը՝ ընծայաբերված, պատարագված Տիրոջը: Լինել մեկ մտքի հետևորդ և մարմնացում, մեկ մտքով ապրող, գառան նման անմոռն հետևելով քաջ և միակ ճշմարիտ Հովվին՝ միշտ կարողանալով զանազանել Նրա քաղցր, ջերմ և հոգատար ձայնը՝ այս աշխարհի խառնակ թոհուրոհի և բազմատեսակ հրավերների մեջ, որոնց հետևում հաճախ կանգնած է սատանան:

Սա է ճշմարիտ պահքը՝ պահել միևնույն միտքը, և ոչ թե ուրիշ մտքերի ետևից գնալ, ինչպես պատմության ընթացքում գնացին շատ հերձվածողներ: Պահել միայն Քրիստոսի՝ միտքը, ըստ Սբ. Պողոսի խոսքի՝ «Խորհեցե՛ք այն, ինչ Հիսուս Քրիստոսի մեջ է...», Փիլ. 2, 5: Քրիստոնյան պետք է ինքն իրեն և աշխարհին նայի Քրիստոսի նման և Քրիստոսի հետ միասին՝ նույն մտքով, ինչպես մտածում է Հիսուս, և ոչ թե՛ ուրիշի՝ օտարի, այսինքն սատանայի մտքով, որ մտածում է միայն Աստծո ստեղծածն ավերելու մասին և, նախևառաջ, գողանալու նրանց սրտերն ու մտքերը, ովքեր ջանում են ամբողջովին իրենց կամքն ու միտքը նույնացնել Հիսուսի կամքի և մտքի հետ: Այսպիսիները ամենավտանգավորն են սատանայի համար:

Մեզ ամեն վայրկյան սպասում է հավատքի պատերազմը, որտեղ ունենք առաքելություն՝ պահել, հսկել, «մեր հավատքի վահանով և Աստծո խոսքի սուսերով» (Եփ. 6, 16-17) պաշտպանել մեր միամտությունը, մտքի պարզությունը, սրտի մաքրությունը, հոգու աղքատությունը, ըստ երանիների՝ Մտթ. 5, 1-12: Սա նշանակում է Հիսուսի նման ունենալ միայն մեկ միտք կամ նպատակ՝ սիրել ի սպառ և սիրելի՛վ բարձրանալ առ Աստված, Հիսուսի նման լինել պարզ ու ազնիվ՝ ինքներս մեզ հետ, մարդկանց հետ և Աստծո հետ:

Սերը պարզ է, բարությունը պարզ է, սրբությունը պարզ է, բայց չարի համար մնում է անհասկանալի, ինչպես և նրանց համար, ովքեր սիրում են իրենց ես-ը բարդացնել, ուռճացնել, լինել «աստվածների նման», ինչպես օձը խաբեց Եվային, բայց քրիստոնյային միայն մեկ բան է հարկավոր, ըստ Տիրոջ խոսքի, որ ասաց Մարթային՝ նրա քրոջ Մարիամի մասին, որ նստել էր իր տերունական ոտքերի մոտ և ամեն ինչ մոռացած՝ լսում էր Տիրոջը, մինչ Մարթան զբաղված էր ամեն տեսակ կենցաղային գործերով. «Մարթա՛, Մարթա՛, դու շատ բաներով ես զբաղված և մտահոգվում ես, բայց մեկ կարևոր բան է պետք. Մարիամն ընտրել է լավագույն մասը, որը նրանից չի վերցվի», Ղկ. 10, 41-42:

Այս է մտքի և սրտի պահեք՝ միշտ բաց լինել Աստծո խոսքի և շնորհի առաջ՝ միամտությամբ և խորագիտությամբ. ամեն:

ԻՆՉ Է ՍԵՂՔԸ

Հոգևոր կրթություն, Բ շաբաթ, թեմատիկ շաբթ՝ «Մեղքը», խորհրդածություն 1

Մեծ Պահքի այս երկրորդ շաբաթը մենք սկսեցինք առաջին մեղսագործության մասին խորհրդածությունից, որը պատճառ եղավ Ադամի արտաքսմանը՝ Էդենի պարտեզից: Այս փաստը, որի մասին պատմում է Ծննդոց գրքի 3-րդ գլուխը, բեկումնային դարձավ ամբողջ մարդկության համար: Մեղքը, որ գործեցին առաջին մարդիկ, վնասեց մարդկային բնությունը՝ հոգին և մարմինը՝ մարդուն ամբողջությամբ. Արարչի պատկերը մարդու մեջ մնաց անջնջելի, բայց մարդը կորցրեց Արարչի հետ իր նմանությունը՝ սրբությունը, անապականությունը, մարմնի լիարժեք տիրապետումը բանականության կողմից, աստվածային կամքի հետ լիակատար ներդաշնակությունը: Այս բոլոր գանձերը, որոնք մարդն ուներ որպես նվեր՝ Աստծո կողմից, կորան, մարդը հայտվեց աքսորյալի կարգավիճակում, Էդենի պարտեզին փոխարինեց Աստծո կողմից մարդու մեղսագործության պատճառով այլևս անիծված երկիրը, որտեղ մարդն իր երեսի քրտինքով պետք է մշակեր հողը, որն աճեցնում էր փուռ ու տատասկ, կինը ցավերով պետք է ունենար իր զավակներին: Առաջին մարդիկ իրենց վնասված, մեղքի հետևանքով թուլացած, աստվածատուր

արժանապատվությունը վիրավորված մարդկային բնությունը որպես ծանր ժառանգություն փոխանցեցին իրենց սերունդներին: Սա է պատճառը, որ յուրաքանչյուր մարդ արարած, որ լույս աշխարհ է գալիս, ծնվում է՝ ժառանգած աղանակյա կամ նախնական մեղքը, ծնվում է վնասված, մահկանացու մարդկային բնությամբ՝ ենթակա ամեն տեսակ հիվանդությունների և մահվան: Ավելին, մարդկային թուլացած կամքի, գիտակցության անզորության, ազատության սխալ ընկալման և կիրառության պատճառով, մեղքը սկսեց տարածվել ամենատարբեր դրսևորումներով՝ Կայենի եղբայրասպանությունից և անհատական մեղքից վերածվելով հասարակական մեղքի՝ մեծամասշտաբ պատմական հետևանքներ ունենալով և կանխորոշելով մարդկության ճակատագիրը, զարգացման ընթացքը, կամ, ավելի ճիշտ կլինի ասել, բարոյական լճացումն ու հետընթացը, որն ահռելի ծավալներ ստացավ նաև քրիստոնեական դարաշրջաններում՝ քրիստոնեության ընդունած ժողովուրդների կյանքում, տեխնոլոգիաների զարգացման, նորանոր հայտնագործությունների, սոցիալական հարաբերությունների, կապի միջոցների առավել հարստացմանը զուգահեռ: Վերջիններիս զարգացումը մեծ թափով առաջ է ընթանում՝ առանց մարդկության բարոյական կամ հոգևոր նույնափսի արագ զարգացման, կամ հաճախ՝ վնասելով մարդու բարոյական նկարագրին, երբ մարդն օգտագործում է նոր տեխնոլոգիաները՝ մեղքն առավել լայն հնարավորություններով տարածելու և գործադրելու նպատակով: Ողբերգականորեն, մարդկային երևակայությունը շատ ավելի մեծ խանդավառությամբ է գործում հենց մեղքի տարածման դաշտում: Մարդու հետաքրքրասիրությունը մեղքով և դրա ամբողջ այլանդակությամբ գերազանցում է մարդու հետաքրքրասիրությանը հոգևորով և սրբությամբ: Սա հիշեցնում է հոռմեական կրկեսներում հավաքված ամբոխին, որին կայսրերը կարողանում էին կառավարել գլադիատորների և գազանների մարտերի և պարտադիր սպանությունների տեսարաններով և ասում էին. «Ի՛նչ է ուզում ամբոխը. հաց և տեսարաններ»: Մարդուն հաճախ թվում է, թե միայն ի՛նքն է իր կյանքի, իր հնարավորությունների միակ ճարտարապետը և ստեղծված է ամենակարող լինելու համար: Հին օձը մինչև հիմա շարունակում է մարդուն խաբել: Առաջին կնոջ հետաքրքրասիրությունը արգելված պտղով մինչև հիմա կենսունակ է մարդու մեջ: Մարդը դաս չի քաղել առաջին մեղսագործության աստվածաշնչյան պատմությունից. գուցե, այն պատճառով, պարզապես մի առասպել է համարում այդ պատմությունը: Մինչդեռ Ծննդոց

Յ-րդ գլուխը տալիս է աշխարհում մեղքի և չարի գոյության մեր բոլոր հարցերի պատասխանները: Գուցե, մենք ակնկալում ենք այսօրվա լեզվով մի պատասխան, բայց դրանից չի փոխվում այն իրականությունը, որ այսօր էլ սատանան կարողանում է մեզ խաբել՝ օգտվելով մարդու միամտությունից և եսասիրության, փառասիրության պատրանքից, որոնք բոլոր տեսակի մեղքերի սկիզբն են: «Կլինեք աստվածների նման», ասաց չարը և մինչև այսօր շարունակում է այդպես շնչալ և՛ ընտանիքներում, և՛ դպրոցներում, և՛ մարդկային հարաբերությունների ավելի լայն համատեքստում, և՛ նույնիսկ աղոթողի ու հավատացյալի ականջին:

Առաջին մեղսագործության պատմությունը մեզ հստակ բացատրում է, որ մեղքը մարդու գիտակից անհնազանդությունն է Աստծո խոսքին: Մեղքը գիտակցաբար դեմ գնալն է աստվածային կամքին: Մեղքը նշանակում է ասել ոչ՝ Աստծո հետ մտերմությանը, ասել ոչ՝ Աստծո հայրական սիրուն, ասել ոչ՝ Աստծո հետ մտերմությանը, բարեկամությանը, ասել ոչ՝ Աստծո կողմից մեզ մեկնված ամենազոր ձեռքին, որ մեզ ուզում է տանել դեպի երջանկություն: Մեղքն, այսպիսով, նշանակում է առանց հասկանալու ասել ոչ՝ հավիտենական կյանքին: Մեղքը մարդու կողմից միայն սեփական կամքով կամ ուրիշների թելադրանքով առաջնորդվելն է: Եվ մեղքը սկսվում է այն մտածումից, թե այսպես ինձ ավելի հարմար է, հաճելի է, այսպես ե՛ս եմ մտածում, սա ի՛մ իրավունքն է, այսպես դրսևորվում է ի՛մ եսը, իմ ճաշակը, իմ ազատությունը, այսպես անելով՝ ես ապրում եմ որպես անհատականություն, որ տարբերվում է ուրիշներից, այսպես ես առանձնանում եմ մոխրագուն բազմությունից, և այլն ... Մեղքի արդարացումները, թերևս, ավելի շատ են, քան մեղքի տեսակները: Մեղքն ազատության, ուժի, ինքնուրունության, իմաստության, իշխանության, երջանկության պատրանք է ստեղծում, բայց իրականում դրանք չարին գերության ձևեր են, դա մի «ազատություն» է, որն առաջարկում է չա՛րն աշխարհին և այդպիսով դառնում «այս աշխարհի իշխանը», ինչպես Տերն է անվանում:

Եթե մեղքի պատճառը անհնազանդությունն է Աստծո կամքին, ինչպես մի չարաճճի երեխա չի հանազանդվում իր ծնողի հորդորներին, ապա անհնազանդության պատճառը շատ ավելի խորն է՝ նախանձը: Նախանձն է, որ սատանային դարձրեց Երկնքից վտարված դև, որ նախքան Աստծո դեմ ապստամբելը մի հրեշտակ էր: Սատանան նախանձեց Աստծո ամենակալ զորությանը, որը սակայն կատարյալ սիրո և բարության արտահայտություն է: Նախանձն է, որ սատանային մղում է կործանելու Աստծո արարչագործության գլուխգործոցը՝ մարդուն: Եվ նախանձն է, որ մարդուն դրդեց ճաշակել արգելված պտուղը: Ինչու՞ միայն Աստված գիտի չարն ու բարին, ինչու՞ միայն Աստված է ամենակարող: Սատանան իր նախանձը վերագրեց Աստծուն, թե իբր Աստված նախանձում է մարդուն և չի կամենում մարդու հզորությունը, և այդ նույն նախանձը սերմանեց մարդու սրտում: Նախանձը միշտ փնտրում է սեփական շահը և ինքն իրեն ուղղում այդ նույն հարցը՝ ինչու՞ ոչ ես: Այսինքն, մարդն ինքն իրեն վերագրում է գրեթե ամեն ինչի իրավունքը, ընդհուպ մինչև կյանք ստեղծելու, կյանք խլելու իրավունքը: Նախանձն ու հպարտությունն այս իմաստով նույնն են և ծնում են մյուս բոլոր մեղքերը: Այդ զգացումները մերկացրին մարդուն իր հոգևոր և բարոյական առաքինություններից, որովհետև առանձնության, ուժի ձգտումը մարդուն վտարեց Աստծո հետ հաղորդությունից, միությունից: մարդը մերժեց Աստծո կամքը՝ հաստատելու համար իր սեփական կամքը: Իսկ աստվածային կամքին հնազանդվելը մարդու համար միակ հնարավոր և լիակատար ազատությունն է, երջանկության միակ երաշխիքը, զորության միակ աղբյուրը, որից գրկվելով՝ մարդն ինքն իր համար դարձավ անկառավարելի, անհասկանալի:

Մարդկային ամբողջ պատմությունը մարդու ճշմարիտ ինքնության, կյանքի իմաստի փնտրտուք է: Ոչ մի փիլիսոփայական տեսություն, ոչ մի ոչ քրիստոնեական կրոնական համակարգ չի կարողացել մարդուն հստակ բացատրել, թե ով է ինքը և ինչի համար է ապրում, եթե ոչ միայն քրիստոնեությունը, միայն Քրիստոս՝ իր նվիրյալների սուրբ ընտանիքի՝ Սուրբ Եկեղեցու միջոցով, որին չարիքն ու մեղքը չեն կարող հաղթահարել ըստ Տիրոջ խոսքի՝ Մտթ. 16, 18: Սա նշանակում է, որ սատանան մեղքի միջոցով, մարդուն Քրիստոսից հեռացնելու միջոցով ջանում է մարդուն զցել հուսահատության, արքայության, անտարբերության, ապատիայի թմբիրների մեջ, որպեսզի մարդն անգամ չհասկանա, որ ինքն ապրում է մեղքի գերության մեջ: Մեղքը դարձնել հաճելի և ներկայացնել այլ անուններով: ահա՛ սատանայի մեծագույն նվաճումը: Սրանից մի շատ էական հետևություն կարող ենք անել՝ այն, որ մեղքի ամբողջ խորությունը և էությունը երբեք չենք կարողանա հասկանալ, եթե ոչ՝ միայն Տեր Հիսուս Քրիստոսի Անձի, կյանքի, խաչի և մանավանդ Հարության լույսի ներքո, ինչպես մեզ սովորեցնում է Սուրբ Եկեղեցին: Այս մասին կխոսենք հաջորդ անգամ:

Ինտրենք Աստվածամորը, որ մեզ առաջնորդի դեպի մեղքի ճշմարիտ ընկալում, որպեսզի կարողանանք միշտ և կտրուկ մերժել մեղքի ամեն տեսակ դրսևորում: ամեն:

ԴԺՈՒՔԻ ԴՌՆԵՐԸ ՉՊԻՏԻ ԿԱՐՈՂԱՆԱՆ ՀԱՂԹԵԼ ԵԿԵՂԵՑՈՒՆ

Հոգևոր կրթություն, Բ շաբաթ,
թեմատիկ շարք՝ «Ի՞նչ է մեղքը», խորհրդածություն 2

Կաթոլիկ Եկեղեցու վարդապետությունը մեզ սովորեցնում է, որ մեղքի իրականությունը լավ ըմբռնելու համար հարկավոր է մեղքին նայել Տեր Հիսուս Քրիստոսի Հարության լույսի ներքո: Այսինքն, հարկ է միշտ մտքում ունենալ մեղքից ազատագրման անհրաժեշտությունը և իրական հնարավորությունը, որպեսզի հասկանանք, որ մեղքը վերջակետ չէ, մեղքը հաղթահարելի է, մեղքն՝ իր ամբողջ սարսափելի ուղբերգականությամբ հանդերձ միայն ժամանակավոր երևույթ է: Այս գիտակցությունը մեզ հնարավորություն է տալիս մեղքի մասին մտածել՝ առանց հուսահատության, հոռետեսության, առանց փակուղի մտնելու, որովհետև մեղքի իրականությունը մարդու առջև փակում է բոլոր դռները, ճշմարիտ երջանկության ճանապարհը և հնարավորությունը: Մեղքն՝ իր բոլոր տարատեսակներով, ճյուղավորումներով, ժամանակակից տեխնոլոգիական, նորարարական հանդերձանքով մարդուն միշտ ներկայանում է գրավիչ տեսքով՝ ինչպես արգելված պտուղը՝ Դրախտում: Սա սատանայի ծրագիրն է: Բայց երբ մարդը ճաշակում է մեղքի պտուղը, այն սկսում է այրել ներսը, ապականել «ներքին մարդուն» (Բ Կրնթ. 4, 16) քայլ առ քայլ տանելով դեպի մահ: Հիշե՛նք Տիրոջ խոսքերը. «Որքա՛ն ընդարձակ է այն դուռը և լայն՝ այն ճանապարհը, որը տանում է դեպի կորուստ, և շատ են նրանք, ովքեր մտնում են դրանով», Մտթ. 7, 13: Մեղքի դուռը միշտ լայնորեն բացված է մարդու առաջ և իր վերևում միշտ ունի շողշողուն տառերով գրված մի հրավեր՝ գովազդային վահանակների նման, որոնք ամեն տեսակ

մեղավոր արարք կարող են մատուցել ամենագեղեցիկ տեսքով, և շատերն են ընկնում այս խաբեության թակարդը: Բայց դեպի կորուստ տանող այս դուռը լավ պատկերացնելու համար, թերևս, մեզ օգնի ֆրանսիացի քանդակագործ Օգյուստ Ռոդենի «Դժոխքի դարպասները» (Les portes de l'Enfer, 1880-1917) քանդակախումբը, որի կերպարները ներկայացնում են Դանթեի «Աստվածային կատակերգության» Դժոխքի մեղավոր տառապյալներին: «Այստեղ մտնողը թող մոռանա ամեն հույս»: գրված էր այդ դռան վրա: Հիսուս, երբ Պետրոս առաքյալին հռչակեց Եկեղեցու վեմ՝ նրա հավատքի խոստովանության համար, ասաց նրան. «Քո վրա պիտի շինեմ իմ Եկեղեցին, և դժոխքի դռները չպիտի կարողանան հաղթահարել այն», Մտթ. 16, 18: Դժոխքի դռները, որ խոստանում են պատրանքներ, բայց կոլ են տալիս ամեն ինչ, չպիտի կարողանան կոլ տալ Քրիստոսի Սուրբ Եկեղեցին, որ հաստատված է ճշմարիտ Վեմի վրա, որ մարդկանցից արհամարհված անկյունաքարն է՝ Հիսուս Քրիստոս, և կենդանի վեմերի վրա, որոնք Քրիստոսին՝ որպես Կենդանի Աստծո Որդի դավանող աշակերտներն են՝ Իր Սուրբ Ընտանիքը՝ Եկեղեցին, որին Տերը սրբացնում է իր սրբությամբ, որպեսզի մաքրի ավազանի մաքրությամբ, որպեսզի ոչ մի աղտեղություն և արատ չունենա, ինչպես բացատրում է Սբ. Պողոսը եփեսագիներին (Եփ. 5, 27):

Ուրեմն, մեղքի ճշմարիտ գնահատականը կարելի է տալ միայն այն դեպքում, եթե կանգնած ես հավատքի վեմի վրա, որ Ինքը Քրիստոսն է, որովհետև Քրիստոսի շնորհով, իր Եկեղեցում ապրելով մեր հավատքի կյանքը, Նրանից և սրբերից սովորում ենք մեղքի իրականությանը նայել Քրիստոսի՝ աչքերով: Իսկ Տերը նայում է անարատ սրբության դիտանկյունից, փրկության հնարավորության և լիակատար ազատության դիտանկյունից, ամբողջովին պաշտպանված աստվածային սրբությամբ և լույսով, որ աննվաճելի է խավարի համար (Հվի. 1, 5), Տիրոջ, որ անսուզելի է ծովի տարերքի համար, անպարտելի է չարի հարձակումների առաջ և որ հարություն առավ նույն մարդկային մարմնով, ինչպիսին մերն է: Ուստի մենք էլ մեր մկրտությունից սկսած ունենք հստակ մի առաքելություն՝ մեղքին նայել մեր Տիրոջ դիտանկյունից և հստակորեն զանազանել մաքրվող անմաքուրից, ճշմարիտը՝ կեղծիքից, մեղքի իրականությանը նայելու հույսի լույսի ներքո, հաղթանակի խոստումով, որ մեզ տվել է Տերն ինքը՝ ասելով. «Այս աշխարհում նեղություն պիտի կրեք, բայց քաջալերվեցե՛ք, որովհետև ես հաղթեցի աշխարհին» (Հվի. 16, 33):

Հիսուսի նման մեղքին նայելով՝ մենք կկարողանանք նաև առաջ տանել Նրա սուրբ առաքելությունը, որ պատերազմ է անմաքուր ուժերի դեմ:

Հիսուսի առաքելությունն ի սկզբանե մարդուն և աշխարհը պղծությունից, չարից, դևերից մաքրելն է: Այդպես է Հիսուս բուժում անկյալ մարդ արարածին: Հիվանդությունը բուժելու համար, Հիսուս բուժում է հիվանդության արմատը, որ մեղքն է. «Ի՞նչն է ավելի հեշտ՝ ասել քո մեղքերը քեզ ներված են, թե վեր կաց և քայլի՛ր» (Մտթ. 9, 5), այսպես ասաց Տերը և ոտքի կանգնեցրեց այն անդամալույծին, որին Իր մոտ էին բերել տանիքը քանդելով: Իսկ Բեթհեզդայի ավազանի մոտ ընկած և անշարժացած անդամալույծին ասաց. «Ահավասիկ, առողջացար, այլևս մի մեղանչիր, որ ավելի չար բան չպատահի քեզ» (Հվի. 5, 14): Հիսուս կապում էր դևերին, վտարում նրանց դիվահարներից և բուժում դևերի գերիներին: Իսկ դևերը բնակվում են այնտեղ, ուր թագավորում է մեղքը: Այսօրվա ավետարանական հատվածում կարդում ենք. «Հիսուս շրջում էր քաղաքներով և գյուղերով... քարոզում Արքայության ավետարանը և բժշկում ժողովրդի բոլոր ցավերն ու հիվանդությունները: Տեսնելով ժողովրդի բազմությունը՝ Հիսուս գթաց նրանց, որովհետև հոգնած ու լքված էին, ինչպես հովիվ չունեցող ոչխարներ» (Մտթ. 9, 35-36): Այս տողերը շատ հուզիչ են, որովհետև ներկայացնում են մարդկության՝ մեղքերից գերված, հոգնաբեկ թշվառությունը՝ Տիրոջ աչքերով, որ գալիս է մեզ մոտ՝ որպես մտահոգ, սրտացավ, ինքնազոհաբերվող քաջ Հովիվ, որպեսզի ազատի մեզ մեղքի գերությունից, որպեսզի կործանի դժոխքի դռները, որպեսզի մեզ առաջարկի դեպի կյանք տանող դուռը, որ հինքն է. «Ես եմ դուռը, եթե մեկն իմ միջով մտնի, կփրկվի, մտնի ու կելնի և ճարակելու բան կգտնի» (Հվի. 10, 9): Հովհաննես Մկրտիչը, որ մարդկանց ապաշխարության քարոզ էր անում, Հիսուսին տեսնելով՝ բացականչում է. «Ահա՛ Գառն Աստծո, որ իր վրա է վերցնում աշխարհի մեղքը» (Հվի. 1, 29): «Աշխարհի մեղքը» մեղքի ամբողջ ֆոնն է, մարդկային հասարակության մեղավոր կենցաղը՝ անհատական մեղքի պատմություններով հանդերձ, որ եկավ վերացնելու Տերը: Հիսուս եկավ բուժելու մեր վնասված մարդկային բնության արմատները՝ սրբելու և նորացնելու մարդկային բնությունը, վերադարձնելու յուրաքանչյուրիս մարդկային բնությունից գողացված արժանապատվությունը. «Դրա համար իսկ Տերն ինձ օծեց և ուղարկեց աղքատներին ավետարանելու, սրտով բեկյալներին բուժելու, գերիներին ազատություն քարոզելու և կույրերին՝ տեսողություն, կեղեքվածներին ազատ արձակելու...» (Ղկ. 4, 18-19): Գերիներին և կեղեքվածներին ազատություն՝ այս է Տիրոջ մարդասիրական առաքելությունը՝ մաքրելով աշխարհը մեղքից և իր վրա վերցնելով այդ մեղքի ամբողջ բեռը, ամբողջ անեծքը, ըստ Պողոսի բառերի, աշխարհի ամբողջ ատելությունը, քանի որ վկայում էր աշխարհի մեղքի մասին (Հվի. 7, 7):

Չարը բորբոքում է մարդկանց ատելությունը Քրիստոսի և Իր Եկեղեցու հանդեպ, բայց չարը սարսափում է Տիրոջ սրբությունից, որովհետև գիտի, որ իր պարտությունն անխուսափելի է և ժամանակի հարց է միայն: Երբ Գերգեսսայում Տերը մոտեցավ դևերի լեգեոնով բռնված հիվանդին, դևերը սարսափահար խոստովանեցին. «Ի՞նչ կա մեր և քո միջև, Հիսուս, Որդի Աստծո, եկար, որ մեզ ժամանակից շուտ տանջե՞ս» (Մտթ. 8, 29): Ի՞նչ կա մեր և քո միջև. սրբությունը ոչ մի եզր չունի պղծության և անիրավության հետ, լույսը ոչ մի կապ չունի խավարի հետ: Այս հակադրության մեջ է թաքնված չարի պարտության բանալին: Այս հակադրության մեջ է թաքնված մեղքի հաղթահարման հույսը, որովհետև չի կարող լինել որևէ հաշտություն՝ չարի և բարու միջև, որևէ միջին դիրք. մարդ կամ Աստծո հետ է, կամ սատանայի: Այս հակադրության մեջ է լավագույն կերպով հասկացվում մեղքի սնանկությունը, իրական դեմքը, որ քրիստոնյայի համար չի կարող երբեք սքողված լինել և միշտ ճանաչելի է: «Ով ինձ հետ չի հավաքում, ցրում է», ասում է Տերը: Ուրեմն, ինչ որ Աստծո Խոսքին դեմ է, կամ համաձայն չէ, չարից է, մեղք է և պատրանք: Մեղքը ճանաչելու լավագույն կերպն, ուրեմն սրբության մեջ ապրելն է, սրբի աչքերով նայելն է: Թերևս սա է պատճառը, որ

առաջին դարի քրիստոնյաներին Պողոսն իր նամակներում կոչում է «սրբեր», այսինքն՝ սրբության հետևորդներ, սրբության կոչվածներ, որովհետև միայն այս գիտակցությամբ կարելի է տեսնել մեղքն իր ողջ սարսափելի տարրողությամբ և խուսափել դժոխքի դռներից: Պողոսը կորնթացիներին գրում է. «Ի՞նչ համաձայնություն կա Քրիստոսի և Բեյլիարի միջև, կամ ի՞նչ առնչություն կարող է լինել հավատացյալի և անհավատի միջև, կամ ի՞նչ նմանություն Աստծո տաճարի և մեխյանների միջև: Արդարև կենդանի Աստծո տաճար եք դուք... Հետևաբար... Տերն ասում է. «Մի՛ դիպեք պիղծ բաներին, և ես կընդունեմ ձեզ» (Բ Կրնթ.6, 15-17): Ուրեմն, Սբ.Պողոսի բառերով ասած, եկե՛ք մաքրենք ինքներս մեզ հոգու և մարմնի ամեն պղծությունից և կատարյալ դարձնենք սրբությունը՝ Աստծու երկյուղով. ամեն:

ԻՆՉՊԵ՛Ս ԶԱՏՈՐՈՇԵԼ ՄԵՂՔԵՐԸ

Հոգևոր կրթություն, Բ շաբաթ, թեմատիկ շարք՝ «Ի՛նչ է մեղքը», խորհրդածություն 3

Նախորդ խորհրդածության ժամանակ ձեր ուշադրությունը հրավիրեցի մի կարևոր սկզբունքի վրա. առ այն, որ մեղքի ամբողջ տարողությունը և էությունը հասկանալու համար մենք պետք է կանգնենք սրբության Վեմի վրա, որ Քրիստոսն է, և մեղքին նայենք Իր և Իր Սուրբ Եկեղեցու դիտանկյունից: Սրբության հետ հստակ և կտրուկ հակադրությունն է, որ առավել ցայտուն է դարձնում մեղքի պիղծ որակը՝ անկախ նրանից՝ ծանր է մեղքը, թե թեթև:

Ամենապարզ ձևակերպմամբ, մեղքը մի որևէ գիտակցված ցանկություն է կամ արարք, որը դեմ է Աստծո կամքին, մարդու խղճի ձայնին և մարդու բնական իրավունքներին: Մեղքի արմատը անհնազանդությունն է աստվածային կամքին, հետևաբար, մեղքը մարդու կողմից գիտակցված մերժումն է՝ ապրելու Աստծո նախախնամության, ծրագրի համաձայն: Սատանան միշտ ջանում է մարդուն խաբել, բայց որոշում կայացնողը մարդն է, որ կոչված է իր աստվածատուր ազատությունը ապրել պատասխանատվությամբ: Հետևաբար, անկախ նրանից, թե ինչ է մեզ առաջարկում սատանան, որոշման պատասխանատվությունը՝ հետևանքներով

հանդերձ, մնում է մարդու ուսերին: Աստված հարգում է մարդու ազատությունը, հետևաբար, երբեք մարդու փոխարեն որոշումներ չի կայացնում, բայց Իր խոսքով և հայտնությամբ, Եկեղեցու միջոցով մարդուն ընձեռում է բոլոր միջոցները, նաև իր գերբնական զորությունը՝ շնորհները, որպեսի մարդը միշտ ճիշտ որոշումներ կայացնի: Ուրեմն, մեղքն այն է, երբ մարդը, լիովին և հստակորեն իմանալով այդ միջոցների մասին, լսելով Աստծո՝ իրեն ուղղված Խոսքը, նույնիսկ հաճախակի ընթերցելով Սուրբ Գիրքը, գիտակցաբար մերժում է ապրել Աստծո խոսքի համաձայն, կամ մարմնական կրքերի, ազահության և այլ բազում պատճառներով, որոնք ամբողջովին չէ, որ կախված են իրենից, այնուամենայնիվ, դարձյալ գիտակցաբար կամենում կամ գործում է բաներ, որոնք դեմ են Աստծո խոսքին, պատվիրաններին: Իհարկե, երբ կրքերը, շահը, եսասիրությունը մթազնում են մարդու բանականությունը, սթափ դատողություններ ակնկալելը շատ դժվար է, բայց այնուամենայնիվ, որոշումները մնում են գիտակցված: Մարդը սիրում է հաճախ ինքն իր համար արդարացումներ գտնել, որպեսզի մեղք գործի, կամ կարծում է, որ կարելի է մեղք գործել, ապա գնալ խոստովանության, չէ՞ որ Աստված միշտ ողորմած է և կների: Այսպիսի վարքագիծն անընդունելի է և անիմաստ է դարձնում հետագա խոստովանությունը: Չի կարելի չարաշահել Աստծո ողորմածությունն ու անվերապահ սերը՝ հանուն մեղք գործելու ցանկության: Սա նշանակում է նաև սեփական հեշտասիրության համար պարզապես շահագործել Քրիստոսի Խաչի զոհաբերությունը, որի վաստակի՝ շնորհիվ է միայն, որ մեր մեղքերը ներվում են: Տեսնու՛մ եք, որքան շատ են սատանայի թակարդները, նա նույնիսկ օգտագործում է Աստծո ողորմածությունը և Քրիստոսի Խաչելությունը՝ մարդուն մեղքի մեջ ներքաշելու համար:

Երբ Աստծո պատվիրանների դեմ մի քայլ ենք անում, գուցե առանց գիտակցելու, գործարքի մեջ ենք մտնում սատանայի հետ, որովհետև անհնազանդությունն Աստծո կամքին՝ նշանակում է հնազանդություն սատանայի առաջարկներին, ապա նաև՝ գերություն նրա կամքին կամ դիվահարություն:

Եկե՛ք նախ հասկանանք մեղքի առաջին ձևակերպումը՝ ցանկություններ կամ արարքներ, որոնք դեմ են Աստծո կամքին:

Աստծո կամքը կամ խոսքը հասկանալու և պատկերացնելու համար, թե ինչը կարող է մեղք լինել, նախևառաջ պետք է մեր աչքի առաջ ունենանք Աստծո կողմից Մովսեսին տրված Տասնաբանյա պատվիրանները (Ելք, 20), որոնք կարելի է խմբավորել երկու հիմնական ուղղություններով.

-առաջին երեք պատվիրանները, որոնք կարգավորում են մարդու հարաբերությունները՝ Աստծո հետ.

1.Ես եմ քո Տեր Աստվածը, ինձանից բացի այլ Աստվածներ չպաշտես,

2.Աստծո անունը զուր տեղը չտաս,

3.Տիրոջ օրը սուրբ պահիր,

-մյուս յոթ պատվիրանները, որոնք կարգավորում են այլ մարդկանց կամ մերձավորի հետ մարդու հարաբերությունները՝

4.պատվիր քո հորն ու մորը,

5.մի սպանիր,

- 6.մի՛ շնացիր,
- 7.մի՛ գողացիր,
- 8.սուտ մի վկայիր,
- 9.մի՛ ցանկացիր քո մերձավորի կնոջը,
- 10.մի՛ ցանկացիր քո մերձավորի ունեցած որևէ բանի:

Տասնաբանյա պատվիրանները Աստծո օրենքի հիմքն են, որ կոչված էին կարգավորելու իսրայելացիների ամբողջ հոգևոր և բարոյական կյանքը, ինչպես նաև մեր՝ քրիստոնյաներիս կյանքը: Մենք առանձին-առանձին կուսումնասիրենք այս պատվիրանները, ինչը տրամաբարեն կօգնի հստակ զատորոշել բացահայտ և ծածուկ մեղքերը: Տեր Հիսուս Քրիստոս, երբ իրեն հարցրեցին, թե որն է ամենամեծ պատվիրանը, պատասխանեց. «Ամենամեծ պատվիրանն այս է. պետք է սիրես քո Տեր Աստծուն քո ամբողջ սրտով, քո ամբողջ հոգով և քո ամբողջ մտքով: Այս է ամենամեծ և գլխավոր պատվիրանը: Երկրորդը նման է սրան. «Պիտի սիրես քո ընկերոջը՝ ինչպես ինքդ քեզ», Մտթ. 22, 37: Առաջին՝ գլխավոր պատվիրանը, արտահայտված կամ մեկնաբանված է Տասնաբանյայի առաջին երեք պատվիրաններով, իսկ երկրորդը՝ մնացած յոթ պատվիրաններով: Այս պատվիրաններին Տեր Հիսուս Քրիստոս ավելացրեց Իր հայտնի լեռան քարոզը, որն ընդգրկում է Մատթեոսի ավետարանի 5-7-րդ գլուխները, որոնք, իր խոսքերով լրացնում են Օրենքը, և ապա տվեց ևս մեկը՝ նոր պատվիրանը. «Սիրեցե՛ք միմյանց ինչպես ես ձեզ սիրեցի» (Հվի. 13, 34), որն Ինքը մեկնաբանեց Իր կյանքով և խաչի զոհաբերությամբ:

Առաջին պատվիրանը. Ես եմ քո Տեր Աստվածը

Առաջին պատվիրանում Աստված ասում է.

«Ես եմ քո Տեր Աստվածը, որ քեզ հանեցի եգիպտակացիների երկրից՝ ստրկության տնից: Ուրիշ Աստվածներ չունենաս...կուռքեր չպատրաստես, չպաշտես և չճանայես դրանց», Ելք, 20, 2, Երկր. Օր. 5, 6: Հիսուս անապատում սատանային պատասխանելիս՝ այս պատվիրանն այլ կերպ ձևակերպեց. «Գրված է. «Քո Տեր Աստծուն պաշտիր և միայն նրան ծառայիր», Մտթ. 4, 10:

Աստված մարդուն հայտնեց Իր Աստվածային զորությունը, արարչագործ հեղինակությունը, հավիտենականությունը և ամենակարողությունը՝ Իր ընտրյալ ժողովրդին ազատագրելով եգիպտական ստրկությունից և շնորհելով նոր կյանքի հնարավորություն: Եվ Աստված կամեցավ, որ իսրայելացիները սա մեկընդմիջտ հիշեն՝ Աստծո հետ կնված ուխտով, որպեսզի ընդունեն Աստծուն՝ որպես Տեր, պաշտեն և հավատարիմ մնան իրենց Աստծուն: Սա, իհարկե, վերաբերում է յուրաքանչյուր մարդ արարածի, քանի որ Աստված Ինքն Իրեն հայտնում է իր բոլոր զավակներին, որ ստեղծված են Իր պատկերով:

Առաջին պատվիրանի վրա են հիմնված հավատքի, հույսի և սիրո «աստվածաբանական» կոչված առաքինությունները: Հավատքը և վստահությունն առ Աստված մարդու հոգևոր կյանքի վեմն է, որից սկսվում է Աստծո ճանաչումը և սերը: Աստծուն՝ որպես մեր կյանքի Տեր չճանաչելը, Նրա գոյության հանդեպ թերահավատությունը, կասկածը բոլոր բարոյական արատների պատճառն է, ըստ Սբ. Պողոսի (Հռմ. 1, 18-32): Ուրեմն, առաջին պատվիրանը մեզ կոչ է անում ամենայն զգուշությամբ պահպանել ու ամրացնել մեր հավատքն ու վստահությունը Տիրոջ հանդեպ: Այլապես, կարող են ծնվել.

- գիտակցված կասկածը, որ արհամարհում կամ մերժում է Աստծո հայտնած կամ Եկեղեցու առաջարկած որոշ ճշմարտություններ՝ գերադասելով սեփական կարծիքը,
- ակամա կասկածը, երբ մարդ տատանվում է հավատքի մեջ՝ դժվարանալով հասկանալ կամ ընդունել որոշ ճշմարտություններ,
- անհավատությունը, որ գիտակցված ի սպառ մերժումն է ընդունելու Աստծո կողմից հայտնված բոլոր ճշմարտությունների, իսկ մասնակի մերժումը Սուրբ Գրքի տողերի քմահաճ մեկնաբանությունները հանգեցնում են աղանդների կամ հերձվածների,
- հավատուրացությունը, որ լիակատար մերժումն է քրիստոնեական հավատքի,
- սխիզմը կամ պառակտումը, որը հրաժարումն է ընդունելու Պետրոս առաքյալի հաջորդի՝ Հռոմի Քահանայապետի ավագ հոգևոր իշխանությունը՝ շնորհված Քրիստոսի կողմից, անջատումը Կաթողիկե, այսինքն՝ Ընդհանրական Սուրբ Եկեղեցու հետ հաղորդությունից կամ միությունից, որն արտահայտվում է հրաժարումով՝ Կաթողիկե Եկեղեցում Սբ. Հաղորդություն ընդունելուց:

Քրիստոնյան չի կարող միայն սեփական ուժերով հասնել փրկության, այլ ունի այն երբեք չխաբող հույսը, որ իրեն կանչող Աստված կտա բոլոր հարկ եղած շնորհները՝ փրկության հասնելու համար: Հետևաբար, առաջին պատվիրանի դեմ է ուղղված և մեղք է նաև.

-հուսահատությունը, երբ մարդ այլևս հույս չունի, որ Աստված իրեն կօգնի կամ կների իր մեղքերը, կամ որ աստվածային արդարությունը կհաստատվի: Այլախի մեղքի մեջ ընկավ Հուդան՝ զոջալուց հետո, և ապա դիմեց ավելի ծանր մեղքի՝ ինքնասպանության,

-ինքնավստահությունը, երբ մարդը մտածում է, որ ինքը կարիք չունի Աստծո օգնության և կարող է ինքնուրույն փրկվել, կամ երբ մեկը վստահ է, որ Աստված իրեն կտա ամեն ինչ՝ առանց մեղքերի խոտովանության և այլ վաստակների:

Հավատքով մարդը ճանաչում է Աստծո անսահման սերն ու հոգատարությունն իր հանդեպ, որը նույնիսկ գերազանցում է Աստծո արդարադատությանը: Պետք է ամեն վայրկյան մեր աչքի առաջ ունենանք այն ամենն, ինչ Տերն արել և անում է մեզ համար՝ ներելով մեր մեղքերը: Ուրեմն, հակառակ դեպքում ծնվում են Աստծո հանդեպ երախտամոռությունը, անտարբերությունը: Մարգարեների գլխավոր ջանադրությունը ժողովրդին այս մասին հասկացնելն էր, իսկ նրանց լսելու փոխարեն հավածում էին, քարկոծում, սպանում: Հովհաննես ավետարանիչը Հայտնության գրքում զգուշացնում է գաղտնյայն մեղքի մասին, երբ մարդ ոչ տաք է, ոչ սառը՝ Աստծո հանդեպ սիրո մեջ: Հոգևոր տրտմությունը կամ ծուլությունը, որ խանգարում է մարդուն առաջադիմել Աստծո հանդեպ սիրո մեջ: Ատելությունն Աստծո հանդեպ մարդկային հպարտության, ապստամբության, անձնական կարծիքի մեջ կարծրացածության հետևանք է և տեղ չի թողնում Աստծուն սիրելու համար՝ վերածվելով ևս մեկ ծանր մեղքի:

ԻՆՉՊԵ՛Ս ԶԱՏՈՐՈՇԵԼ ՄԵՂՔԵՐԸ,

Տասնաբանյա պատվիրանները.

շարունակություն

Հոգևոր կրթություն, Բ շաբաթ,

թեմատիկ շաբթ՝ «Ի՛նչ է մեղքը», խորհրդածություն 4

Այսօր շարունակելու ենք խորհրդածել Տասնաբանյա պատվիրանների մասին, ի մասնավորի, Առաջին պատվիրանի, որն է. «Ես եմ քո Տեր Աստվածը»:

Երեկ խոսում էինք աստվածաբանական երեք առաքինությունների մասին՝ հավատի, հույսի և սիրո, դեմ գործված մեղքերի մասին: Այս երեք հիմնարար առաքինությունները հիմք են ստեղծում բարոյական առաքինությունների գործադրման համար, որոնցից շեղումը ևս մեղքեր է ծնում:

Հավատքից ծնվում է Աստծուն երկրպագելու գործողությունը, որն առաջին պատվիրանի գործնական ապրումն է: Երկրպագել Աստծուն՝ նշանակում է ճանաչել Աստծուն՝ որպես միակ Տեր և Արարիչ, խոնարհեցնել սեփական անձը: Երկրպագությունը քրիստոնյաներս կատարում ենք և անհատական և ծիսական աղոթքների միջոցով՝ առանձին կամ մյուս հավատացյալների հետ միասին, նաև կոչված ենք կատարելու որոշ զոհաբերություններ՝ ոչ թե կենդանական, այլ հոգևոր՝ ինքներս մեզ նվիրաբերելով Տիրոջը, և ապաշխարության տառապանքներ կրելով, ըստ սաղմոսի խոսքի. «Աստծո պատարագը խոնարհի հոգին է», Սղմ. 50, 19: Մեր պաշտամունքային կյանքը և զոհաբերությունները լիարժեք կլինեն, եթե այն միացնենք Քրիստոսի Սուրբ Զոհաբերությանը, որ կատարեց խաչի վրա և շարունակում է կատարել Սբ. Պատարագի ժամանակ: Ուրեմն, պաշտամունքային կյանքին չմասնակցելը խախտում է առաջին պատվիրանը, ուստի մեղք է:

Աստծո հանդեպ հարգանքի և պաշտամունքի ձևեր են նաև խոստումը և ուխտը: Սովորաբար, քրիստոնյան Աստծուն խոստումներ է տալիս Մկրտության, Խոստովանության, Պսակադրության և Քահանայական ձեռնադրության խորհրդակատարությունների ժամանակ, որոնք պարտավորվում է պահել, հակառակ դեպքում մեղսագործում է ընդդեմ առաջին պատվիրանի: Խոստման առավել պարտավորեցնող ձև է ուխտը, այսինքն՝ մի պայմանադրություն Աստծո հետ՝ նվիրվելու վանական կյանքին, մնալու կուսակրոն, ողջախոհ, խստորեն պահել ավետարանական պատվիրանները, աղքատությունը, հնազանդությունը: Ուխտերը կարող են լինել ժամանակավոր կամ մշտնջենական: Դրանց խախտումը վիրավորանք է Աստծո նկատմամբ, ուստի և՛ մեղք: Իսրայելացիների հետ Աստված Ինքը հավատարմության ուխտեր կնքեց, որոնք նրանք դրժեցին՝ ուրանալով Տիրոջը և պաշտելով այլ աստվածների: Տերը նրանց հետ և մեզ հետ կնքեց նոր ուխտ՝ Իր Որդու Արյամբ, որը մենք բոլորս՝ Մկրտության վայրկյանից ստանձնում ենք պահել մինչև մահ: Այդ ուխտը ենթադրում է պաշտել միակ Աստծուն՝ Քրիստոսի նմանությամբ, նմանվել Քրիստոսին և լինել սուրբ: Յուրաքանչյուր մեղսագործություն նշանակում է նաև այս ուխտի դրժումը կամ արհամարհումը. մենք պարտական ենք Քրիստոսի Արյանը: «Այս է նոր ուխտի իմ արյունը, որ հեղվում է ձեր և շատերի մեղքերի թողության համար». ասում է Հիսուս ավետարանում և այսպես աղոթում ենք Սբ. Պատարագի ժամանակ՝ գինին սրբագործելիս: Ուրեմն, Սբ. Պատարագին չմասնակցելը ևս մեղք է:

Առաջին պատվիրանը մարդուն արգելում է պաշտել այլ աստվածների, կուռքերի և ծառայել նրանց: Այս պատվիրանը միայն հին ժամանակներին չի վերաբերում և կամ միայն խորալեզուներին չընթացատող հեթանոսական ազգերին, որոնք պաշտում էին բազում աստվածների և ձեռակերտ կուռքերի: Այսօր, գուցե ձեռակերտ կուռքեր չկան, արձանիկներ չեն պաշտում, բայց կան մեթոդային հեթանոսներ, նաև՝ հայ հասարակության մեջ, ովքեր ջանում են վերածնել հեթանոսական աստվածությունների պաշտամունքը և ուրանում են քրիստոնեությունը: Կան նաև սատանայապաշտներ: Կոապաշտություն է նաև, երբ փողը, իշխանությունը, հաճույքը, նախահայրերը, պապերը, ցեղը, ազգը դառնում են պաշտամունքի առարկա, իսկ Աստված մղվում է երկրորդ պլան կամ կարևորվում է այնքանով, որքանով, որ օգտակար է, ասենք, ցեղին, ազգին կամ այլ մարդկային խմբի բարեկեցությանը: Սա նշանակում է արարածներին վեր դասել Արարչից, ինչն, իհարկե, ծանր մեղք է և մարդկային սնապարծություն, եսամոլություն: Իսկ ամենատարածված կոապաշտությունը սեփական «ես»-ի պաշտամունքն է, կամ մարդու անձի պաշտամունքը, ինչին քաջածանոթ է մանավանդ, նախկին սովետական տարածքի հասարակությունը: Թերևս, լավ կլինի, որ հաճախակի ազնվորեն քննենք ինքներս մեզ՝ հասկանալու համար, թե արդյոք մեր «ես»-ը մեզ համար ավելի կարևոր, գրեթե պաշտելի չէ, առավել քան Աստված: Մարդ, որ իր սեփական կարծիքը ամեն բանից առավել է կարևորում, սովորական մի կոապաշտ է և ոչ թե իմաստուն: «Իմաստության սկիզբն Աստծո հանդեպ երկյուղն է», Առ. 1, 7:

Շատ երիտասարդներ նաև սիրում են կրել ինչ-ինչ քարեր, ապարանջաններ, աչքահուլունքներ, որոնց վերագրում են գերբնական պահպանիչ կամ ճակատագրական ազդեցություններ, որը դարձյալ կոապաշտության մի ձև է և շատ տարաշված: Սրանք ոչ մի կապ չունեն աստվածայինի հետ և չարից են մեզ մատուցվում՝ թուլացնելու համար մեր ամբողջական վստահությունը Աստծուն:

Առաջին պատվիրանի դեմ է գուշակությունը, որն Աստծո հանդեպ վստահության պակասի կամ բացակայության մասին է վկայում: Աստված ապագայի մասին կանխասացության շնորհներ է տալիս մարգարաներին և սրբերին, բայց ոչ՝ ամեն մարդու, որ գուշակի համբավ է ստեղծում իր համար: Սխալ է, երբ քրիստոնյան Աստծուն ապավինելու փոխարեն հետաքրքրված է իր ապագայով և դիմում է անձանց, որոնք սատանայի կամակատարներ են: Հարկավոր է կտրականապես մերժել երազահանությունը, հորոսկոպները, աստղագուշակությունը, խիրոմանտիան, պայծառատեսության տարատեսակ ձևերը, մոգությունը, որի միջոցով մարդիկ գործարքի մեջ են մտնում դիվական ուժերի հետ, այսպես կոչված միջնորդների կամ մեդիումների միջոցով, որոնք փորձում են մարդու հետաքրքրությունը կլանել օկուլտային ուժերի միջոցով և գերել նրանց, կամ մոգական հնարքներով վնասել մարդկանց, ազդել հոգեբանության վրա: Սրանք բոլորը սատանայի հնարանքներն են, որոնցով սա միշտ ուզում է գրգռել մարդու սին հետաքրքրասիրությունը և մատուցել արգելված կործանարար պտուղներ:

Աստծո հանդեպ թերահավատության արտահայտություն է Աստծուն փորձելը: Երբ սատանան ուզում էր դրդել Հիսուսին փորձել Աստծուն և ինքն իրեն վայր նետել աշտարակից, Հիսուս նրան պատասխանեց. «Գրված է՝ քո Տեր Աստծուն պիտի չփորձես», Մտթ. 4, 1-10:

Ծանր մեղք է սրբապղծությունը, երբ անհարգալից կամ արգահատելի վերաբերմունք է ցուցաբերվում սրբերի, սրբապատկերների, եկեղեցիների, սրբավայրերի հանդեպ, առավել ևս՝ Սուրբ Հաղորդության հանդեպ: Այս առումով ոչ պատշաճ պահվածքը, զրույցները, բամբասանքը եկեղեցում, Սուրբ Սեղանի առջև, Սբ. Հաղորդությունը ճաշակելիս, սրբապղծության արտահայտություններ են՝ թեթև կամ ծանր: Դրանք նշանակում են Աստծո հանդեպ երկյուղածության, պատկառանքի պակաս կամ ի սպառ բացակայություն:

Մեկ այլ ծանր մեղք է սիմոնականությունը, որը գալիս է Սիմոն մոգի պատմությունից (Գրծք. 8, 9-24), որ ուզում էր փողով առաքյալներից գնել աստվածային շնորհը: Այս մեղքն է գործում ամեն ոք, ով ուզում է փողով գնել հոգևոր բարիքներ, պահանջել խորհրդակատարություններ, կամ գործում են քահանաներ, ովքեր դրամ են պահանջում՝ աղոթելու համար. Կաթողիկե եկեղեցու կանոնագիրքն արգելում է հոգևորականներին աղոթքների համար հավատացյալներից պահանջել գումարներ իսկ, չստանալու դեպքում, հրաժարվել աղոթել պատշաճ ձևով: Բայց, պետք է հստակեցնել, որ հավատացյալներն ունեն հոգևոր պարտականություն՝ ապահովելու եկեղեցիների և հոգևորականների ապրուստն ու կարիքները՝ կամավոր նվիրատվություններով, որոնց չափը կարող է սահմանվել եկեղեցական իշխանությամբ (ԲԿԵ, 2122):

Երկրորդ պատվիրանը. «Աստծո անունը զուր փեղը չլրաս»

Աստծո անունը սուրբ է, հետևաբար, հարկ է ամենայն երկյուղածությամբ և զգուշությամբ վերաբերվել և արտաբերել միայն տեղին և պատշաճ պայմաններում և նպատակներով: Ավելին, հարկ է պաշտել և երկրպագել Աստծո անունը՝ այսինքն ինքնին «Աստված», «Տեր», «Է», «Յահվէ», «Հիսուս Քրիստոս» բառերը, նաև հարգանքով արտաբերել Սուրբ Կույս Մարիամի և բոլոր սրբերի անունները, հրեշտակների անունները: Աստծո անունը չենք կարող օգտագործել այլ կերպ, քան միայն փառաբանելով և գովերգելով, աղոթքներով և շարականներով: Սա նշանակում է՝ չի կարելի Աստծո անունն արտաբերել՝ մեղադրելով Նրան, չարախոսելով, ատելությամբ, կատակների մեջ, Աստծո հետ կապ չունեցող զրույցներում, անեծքների մեջ, մոգության և գուշակությունների մեջ: Հատուկ զգուշությամբ պետք է օգտագործել

Աստծո և սրբությունների անունները համացանցում, սոցիալական ցանցերում, որտեղ սրբությունը հաճախ արհամարվում է, պղծվում, իջեցվում կենցաղային և գոեհիկ զրույցների, վիրավորանքների մակարդակին: Ցավալի է, որ գործված ծանր մեղքն այս պարագայում չի էլ նկատվում:

Շատ կարևոր է մանրակրկիտ ձևով նախ մտքերի, ապա և բառերի մեջ հստակ զատորոշել Աստծուն, Եկեղեցուն և սրբություններին վերաբերող ճշմարտությունները կենցաղային իրողություններից, որոնք կարող են պղծել կամ արժեզրկել այդ սրբությունները: «Սրբի հետ սուրբ պիտի լինես», գրված է Սուրբ Գրքում: Բայց հաճախ է պատահում, որ սրբության անուն լսելիս՝ մարդիկ զգաստանում են, բայց հաջորդ րոպեին, կամ եկեղեցուց դուրս գալուց հետո շարունակում պղծել իրենց լեզուն և միտքը: Սրբության զատորոշումը պետք է լինի՝ Աստծո և Նրա սրբությունների հանդեպ սիրո և նվիրման, սրբազան պատկառանքի արդյունք, ոչ թե պարզապես սրբություններին մեր կյանքից անջատելու և ինքնահոսի մատնված մեր կյանքը շարունակելու ցանկության արտահայտություն: Որովհետև այդ պարագայում, մեր կյանքն ինքնին դառնում է հայիոյանք, սրբապղծություն, որովհետև մենք ենք կոչված լինելու սրբության կրող կենդանի անոթներ, «կենդանի հոգևոր վեմեր՝ Աստծո տաճարում», ինչպես գրում է Պետրոս առաքյալը: Հետևաբար զգույշ լինենք, որ ոչ մի կերպ թե՛ կյանքով, թե՛ խոսքով չարատավորենք Աստծու սրբությունները և մեր սրբության կոչումը: Հիշենք Հիսուսի խիստ արմատական այս խոսքը. «Ասում եմ ձեզ, ամեն մեղք ու հայիոյանք կներվեն մարդկանց, բայց Հոգու դեմ հայիոյանքը չի ներվի: Ով Մարդու Որդու դեմ խոսք ասի, նրան կներվի, բայց ով Սուրբ Հոգու դեմ ասի, նրան չի ներվի ո՛չ այս աշխարհում, ո՛չ էլ՝ հանդերձալում...», Մտթ. 12, 31-32:

ԻՆՉՊԵ՛Ս ԶԱՏՈՐՈՇԵԼ ՄԵՂՔԵՐԸ, Տասնաբանյա պատվիրանները. 3-րդը և 4-րդը

Հոգևոր կրթություն, Բ շաբաթ, թեմատիկ շաբթ՝ «Ի՞նչ է մեղքը», խորհրդածություն 5

Երեկ առիթն ունեցանք միասին խորհրդածելու Տասնաբանյայի երկրորդ պատվիրանի մասին: Եկե՛ք հիմա մեր մտավոր հայացքներն ուղղենք երրորդ պատվիրանին, որ ամբողջացնում է Աստծուն ուղղված լիակատար սիրո վերաբերյալ առաջին երեք պատվիրանները:

Երրորդ պատվիրանը. «Սուրբ պահի՛ր Տիրոջ օրը»

Բառացիորեն Ելքի գրքում կարդում ենք. «Հիշի՛ր շաբաթ օրը, որպեսզի սրբացնես այն: Վեց օր աշխատի՛ր և այդ օրերին արա քո բոլոր գործերը, իսկ յոթերորդ օրը Աստծուն է, քո Տիրոջը: Այդ օրը ոչ մի գործ չանես», Ելք. 20, 8-10: Աստված կամեցավ, որ ինչպես Ինքը հանգստացավ վեց օր աշխարհին արարելուց հետո, այնպես էլ մարդը հանգստանա յոթերորդ օրը. «Դրա համար Աստված օրհնեց շաբաթ օրը և սրբացրեց այն», Ելք. 20, 11: Այդ օրը նաև հրեաները պետք է հիշեին, թե ինչպես Աստված իրենց փրկեց Եգիպտոսի գերությունից և հանեց նրանց այդտեղից, այսինքն պետք է հիշեին առաջին Պատերը՝ Զատիկը: Շաբաթը նաև Աստծո հետ հավատարմության ուխտի նշանն էր: Ուրեմն, շաբաթը ոչ միայն հանգստի, այլև՝ Աստծուն օրհնելու, փառաբանելու, Նրա մեծագործությունները հիշելու, նաև սեփական կյանքը վերլուծելու, սխալները սրբագրելու, միմյանց ներելու, եղբայրասիրության գործեր կատարելու հնարավորություն էր, ինչը որ հրեաներին ջանում էր բացատրել Հիսուս՝ շաբաթ օրով բուժումներ կատարելով: Քրիստոնյաներիս համար յոթերորդ օրվա իմաստը շարունակեց և վերաիմաստավորեց կիրակին, որ Տիրոջ հարության օրին է, նոր սկիզբ և նոր արարչագործություն, որը սկսվեց Քրիստոսի հարությամբ և իր լրումին է հասնելու Նրա երկրորդ գալստյան ժամանակ: Քրիստոնյաներիս համար կիրակին դարձավ Տիրոջ օրը՝ բառի բուն իմաստով՝ κυριακός, կիրիակե, հունարեն բառից, իսկ լատիներեն՝ dies dominica, որ ևս նշանակում է Տիրոջ օր: Կիրակի օրը՝ որպես Տիրոջ օր ապրել՝ նշանակում է, որ քրիստոնյան ևս պետք է այդ օրը հրաժարվի լի օրերին կատարվող աշխատանքից օրը նվիրի աղոթքին՝ Աստվածաշնչի, հոգևոր գրականության ընթերցմանը, բարեգործությանը՝ աղքատների, հիվանդների հանդեպ, մարմնական և հոգեկան հանգստին, ընտանիքին: Թույլատրելի է միայն ընտանեկան պարտականությունների՝ անհետաձգելի գործերի կատարումը, նաև բարեգործության հետ առնչվող աշխատանքը: Կիրակի օրվա առանցքը, որ նաև քրիստոնեական կյանքի հիմքն ու զագաթնակետն է, մնում է Սուրբ Պատարագը, որին գիտակցաբար չմասնակցելը ծանր մեղք է: Ըստ կանոնագրքի, ներելի է միայն հիվանդության և մանկահասակ երեխաների մասին հոգ տանելու անհրաժեշտությամբ պայմանավորված բացակայությունը Սուրբ Պատարագից:

Ցավալի է, որ, մանավանդ, Հայաստանում շաբաթը և կիրակին ապրում են հիմնականում միայն մարմնական ու հոգեկան հանգստի, ժամանցի, խնջույքների մեջ՝ նույնիսկ չմտածելով գոնե մեկ ժամ Աստծուն նվիրելու, Պատարագին

մասնակցելու մասին: Նշանակում է՝ մարդն իրականում արհամարհում կամ պղծում է Աստծո սրբացրած օրը, Քրիստոսի հարության, մեղքի և մահվան հանդեպ հաղթանակի փրկարար փաստը, որից իրականում կախված է մարդու ճշմարիտ երջանկությունը: Աստված մեզ հրավիրում է Իր հետ միասին անկացնել մեկ օր կամ գոնե մեկ ժամ՝ ի նշան մեր երախտագիտության, բայց մենք զլանում ենք գնալ Իր մոտ, Քրիստոս մեզ համար պատարագվում է Սուրբ Սեղանին, հաճախ մեզանից մի քանի մետ հեռավորության վրա գտնվող եկեղեցում, իսկ շատերին դա բնավ չի հետաքրքրում: Այստե՛ղ է այս մեղքի ծանրությունը. մարդը չի ուզում կիսել Աստծո արարման և հարության ուրախությունը, չի մասնակցում սիրո տոնակատարությանը, որը գալիք հավերժական ուրախության նախաճաշակումն է: Մարդն արհամարհում է այն գալիք փառքը և երանությունը, որ Աստված պատրաստել է նրա համար: Իրականում սա նույն Ադամի երախտամոռության ծանր մեղքն է, որի պատճառով նա վտարվեց Էդենի պարտեզից: Իսկ անհատապես տանը կատարված աղոթքը չի կարող փոխարինել եկեղեցում հավատացյալների միասնական մասնակցությամբ մատուցվող Սուրբ Պատարագին, որովհետև պատարագողն ու պատարագավողն Ինքը Քրիստոսն է՝ մեզ համար զոհաբերվող Միջնորդը և Փրկիչը, որը ոչ թե մեր տանն է, այլ՝ Սուրբ Սեղանի վրա, որտեղից գալիս է բնակվելու մեր սրտերում՝ ճաշակվելով որպես Կյանքի Հաց:

Հիմա անցնե՛նք մյուս պատվիրաններին, որոնք առավել հստակ բացատրում են Քրիստոսի կողմից կարևորված երկրորդ պատվիրանը. «Պիտի սիրես քո մերձավորին քո անձի պես», Մրկ. 12, 29-31:

Չորրորդ պատվիրանը. «Պատվի՛ր քո հորն ու մորը»

«Պատվի՛ր քո հորն ու քո մորը, որպեսզի ... երկրի վրա երկար լինեն քո կյանքի օրերը, որոնք քո Տեր Աստվածը տալիս է քեզ», Ելք. 20, 12: Ծնողներին հարգելու և սիրելու մասին այս պատվիրանը որպես իր աղբյուր ունի աստվածային հայրությունը. Աստված կամենում է, որ մարդ արարածը մանկական հասակից հարգանքով մոտենա թե՛ իր Երկնավոր Հորը՝ Արարչին, թե՛ իր կենսաբանական ծնողներին: Մայրության պատիվը քրիստոնյաներիս համար առավել բարձր հոգևոր աստիճանի հասավ Տիրամոր կերպարով և Եկեղեցում, որ բոլոր մկրտվածների Մայրն է: Ծնողի նկատմամբ հարգանքի և սիրո իմաստը երախտագիտությունն է առ այն, որ նրանք իրենց սիրով, կյանքի նվիրաբերումով լույս աշխարհ են բերել իրենց զավակներին, քրտնաջան աշխատանքով, զոհողություններով դաստիարականել և կրթություն են տվել նրանց: Սրանից բխում է անհրաժեշտությունը լիակատար հնազանդության՝ ծնողների կամքին՝ մինչև չափահաս դառնալը. «Մանուկներ, հնազանդվե՛ք ձեր ծնողներին ամեն ինչում, քանի որ դա հաճելի է Տիրոջը», Կող. 3, 20: Չափահասության շեմից այն կողմ սակայն, թեև հնազանդությունն արդեն պարտադիր չէ, բայց մնում է հարգանքի, հոգատարության, նյութական, բարոյական, աղոթական աջակցության և սիրո կարիքը: «Ամբողջ սրտով հարգի՛ր քո հորը և մի՛ մոռացիր մորդ երկունքի ցավերը: Հիշի՛ր, որ դու ծնված ես նրանցից և ի՛նչ կարող ես դու հատուցել նրանց այն ամենի դիմաց, որ նրանք քեզ տվել են», Սիր. 7, 29-30: Իսկ Առակաց գրքում կարդում ենք. «Որդյա՛կ, պահպանի՛ր հորդ պատվիրանները և մի՛ մերժիր մորդ խրատը ... Երբ գնաս, դրանք քեզ կառաջնորդեն, երբ պառկես քնելու, քեզ կպահպանեն, երբ արթնանաս, կգրուցեն քեզ հետ», Առ. 13, 1: Հետևաբար, մանուկների համար ծնողներին չհնազանդվելը, ստելը մեղք է, իսկ երբ դառնում է սովորություն, վնասում է զավակի բարոյական զարգացմանը, իսկ չափահաս տարիքում ծնողներին արհամարհելը, վիրավորելը մարդուն կարող է արժանացնել արդար աստվածային հատուցմանը և բազում սխալներ գործելուն:

Չորրորդ պատվիրանը վերաբերում է նաև աստվածահաճո ծնողավարմանը և ընտանեկան հարաբերություններին ընդհանրապես: Երեխաների համար առաջնային դպրոցը սեփական ընտանիքն է, նախ՝ ծնողները: Հայրն ու մայրն են երեխաներին սովորեցնելու ոչ միայն տառեր, թվեր, այլև՝ հոգևոր և բարոյական գիտելիքներ, աղոթք, ընդ որում նաև՝ Տասնաբանյա պատվիրանները, իսկ չորրորդ պատվիրանի ուսուցման լավագույն ձևը սեփական օրինակն է, այսինքն՝ ծնողները նախ իրենք պետք է մեծ սեր ու հոգատարություն, նաև, որ շատ կարևոր է, հարգանք ցուցաբերեն իրենց զավակների անհատականության հանդեպ: Ծնողը պետք է ամենայն համբերատարությամբ ժամանակ տրամադրի իր զավակների դաստիարակությանը, դասապատրաստմանը, նրանց հետ խաղին, նրանց հետ զրուցելուն, որպեսզի օգնի ընկերոջ նման և առաջնորդի անձնագրի ծնողի նման: Այս ամենի կատարյալ օրինակները մեզ տվել են Հայր Աստված և Տեր Հիսուս Քրիստոս, որ միշտ մեզ հետ է Իր Սուրբ Հոգու ուղեկցությամբ և մխիթարությամբ:

Որդիական հարգանքը և ծնողական հարգանքը պայմանավորում են հարաբերությունները նաև ընտանիքի մյուս անդամների՝ քույրերի, եղբայրների, տատիկների և պապիկների, ազգականների հետ, քանի որ ծնողին հարգելը նշանակում է նաև հարգել ու սիրել արյունակցական կապով մեզ հետ կապված մյուս հարազատներին: «Գոտեպնդեցե՛ք միմյանց սիրով, խոնարհությամբ, հեզությամբ և համբերատարությամբ», Եփ. 4, 2: Այսպես ընտանիքում սկսում է կառուցվել այն բարոյական ֆոնը, որի հիման վրա պետք է կառուցվի հոգևոր ընտանիքի՝ Եկեղեցու տաճարը: Ամեն ընտանիք պետք է դառնա հոգևոր վեմ, տնային եկեղեցի՝ քրիստոնեական արժեքների ուսուցմամբ, փոխօգնությամբ, միասնական աղոթքով և միասին Սբ. Պատարագին մասնակցելով: Ուրեմն, տեսե՛ք՝ որքա՛ն կարևոր է չորրորդ պատվիրանին հետևելը, որովհետև միմյանց հարգելով և սիրելով՝ թե փոքրը և թե մեծը սովորում են հարգել և սիրել Երկնավոր Հորը և Սուրբ Եկեղեցին: Երեխան հայրիկից պետք է սովորի պաշտել Երկնավոր Հորը և իր պապերին, և մորից պետք է սովորի Կույս Մարիամի առաքինությունները, որ նշանակում է լինել «աղախին Տեառն», Քրիստոսին հավատարիմ քրիստոնյա:

Ի վերջո, չորրորդ պատվիրանի վրա է հիմնված սերը հայրենիքի հանդեպ, սերը հայրենավանդ մշակույթի, լեզվի, արժեքավոր ավանդությունների, ծեսի հանդեպ. Աստծուն սիրողը չի կարող չսիրել հայրենիքը և այն լավագույնը, որ հայրենիքը, այսինքն՝ իր հայրերը տվել են իրեն: Ա՛յդ է պատճառը, որ Կաթողիկե՝ Ընդհանրական Եկեղեցին, հատուկ կանոններով հանձնարարում է պահպանել ու հարստացնել ազգային ինքնությունը, դիմագիծը, հայրենիքը՝ այս բոլորն առավել իմաստավորելով և սրբացնելով մարդկային մեկ ընդհանուր հոգևոր և սուրբ ընտանիքի ծոցում, որ է Քրիստոսի Ընդհանրական և Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին՝ բոլորիս հոգևոր տապանը հայրենի, որ լողում է դեպի Երկնային տունը, որտեղ Հայրը տեղ է պատրաստել բոլորիս համար, ըստ Քրիստոսի խոսքի. ամեն:

ԻՆՉՊԵ՛Ս ԶԱՏՈՐՈՇԵԼ ՄԵՂՔԵՐԸ. ՄԻ՛ ՍՊԱՆԻՐ

Տասնաբանյա պատվիրանները. 5-րդը
Մեծ Պահոց հոգևոր կրթություն, թեմատիկ շարք՝
«Ի՞նչ է մեղքը», խորհրդածություն 6

Հինգերորդ պատվիրանը. Մի՛ սպանիր

Աստվածաշունչը մեզ սովորեցնում է, որ կյանքը սուրբ է, այսինքն՝ անձեռնմխելի, այս անցողիկ, ապականացու իրականությունից զատման ենթակա, մարդկային իշխանությանը և քմահաճույքին անենթակա մի աստվածային պարզև, որի աղբյուրը միայն Աստված է: Կաթողիկե Եկեղեցին ունի մի հրաշալի փաստաթուղթ, որ կոչվում է «Կյանքի պարզև»՝

Donum Vitae, հրապարակված 1987թ., և որը պատասխան է տալիս ժամանակակից շատ խնդրահարույց հարցերին, մանավանդ, որդեծնության հարցերի մասին: Այդ փաստաթղթում գրված է. «Մարդկային կյանքը սուրբ է, քանի որ ի սկզբանե իր մեջ կրում է Աստծո արարչական գործը և իր միակ նպատակով ընդմիշտ մնում է Արարչի հետ յուրահատուկ հարաբերության մեջ: Միայն Աստված է կյանքի տերը՝ սկզբից մինչև վերջ. ոչ ոք ոչ մի դեպքում չի կարող յուրացնել իրավունքը՝ ուղղակիորեն ոչնչացնելու անմեղ մարդուն», Donum Vitae, Ներածություն, 5:

Ադամի և Եվայի անհնազանդության, հպարտության մեղքի հետևանքն ավելի ծանր ձևով արտահայտվեց նրանց սերունդների մեջ: Առաջին եղբայրասպանության դրվագը արդար Աբելի սպանությունն է Կայենի կողմից, որի արմատներում դարձյալ նախանձն ու հպարտությունն էր: Կայենին ուղղված կշտամբանքի աստվածային խոսքերում ակնհայտ է դառնում ամբողջ սարսափելիությունը գործված արարքի. «Այդ ի՞նչ արեցիր: Քո եղբոր արյան կանչն աղաղակում է ինձ երկրից: Եվ արդ, անիծյալ ես դու այդ հողի պատճառով, որ բացեց իր բերանը՝ ընդունելու համար քո ձեռքով թափված եղբորդ արյունը», Ծննդ. 4, 10-11: Մարդկային հպարտությունը կուրացնում է մարդու բարոյական և հոգևոր տեսողությունը՝ մարդուն դարձնելով եսակենտրոն և անմտահոգ՝ մերձավորի կյանքի նկատմամբ: Երբ Աստված Կայենին հարցրեց. «Ո՛ւր է քո եղբայր Աբելը», Կայենը անհոգաբար պատասխանեց Աստծուն. «Միթե՞ ես իմ եղբոր պահակն եմ», Ծննդ. 4, 9: Աստծո կամքն է, որ յուրաքանչյուր մարդ պատասխանատվություն կրի իր եղբոր կյանքի և բարօրության համար, ուստի պատահական չէ, որ Աստված այդ հարցը տվեց Կայենին, չէ՞ որ Ինքը գիտեր, թե ինչ էր արել Կայենը: Սպանության մեղքը, ատելությունը միմյանց հանդեպ սկսվում է հենց այս սկզբունքի խախտումից, քանի որ Աստված նախ Ինքն է կրում պատասխանատվություն և մտահոգ է իր յուրաքանչյուր զավակի համար, Իր ստեղծած ամեն մի փոքրագույն արարածի համար, ըստ Տիրոջ խոսքերի, թե նույնիսկ երկու դահեկանով վաճառվող ճնճուկները գետնին չեն ընկնում առանց Աստծո գիտության և թե «Ձեր գլխի բոլոր մազերն իսկ հաշվված են»: Դժվար թե կարողանանք պատկերացնել մեր երկնավոր Հոր անսահման ցավը՝ նախ ադամական մեղքի և ապա դրա անդառնալի հետևանքների համար. «Այդ ի՞նչ արեցիր», հարցի մեջ նկատելի է այդ ամբողջ ցավի և վշտի տարողության անչափելիությունը: Սա նաև փաստ է Աստծո հայրական անսահման սիրո՝ ի տես այն տխուր փաստի, թե ինչպես իր զավակներն Իր աչքի առաջ ապականում են իր ստեղծագործության գլուխգործոցը՝ մարդու արժանապատվությունն ու սուրբ կոչումը: Կարևոր մեկ փաստ ևս, Աստված չի ուզում սպանության վրեժը լուծել ևս մեկ սպանությամբ և դրա համար Կայենի խոսքերին, թե «ով պատահի ինձ, կսպանի», Աստված պատասխանում է. «Ո՛չ, ով քեզ սպանի, յոթնապատիկ վրեժի կարժանանա», Ծննդ. 4, 15: Սա նշանակում է, որ Հայր Աստված կամենում է կտրել, դադարեցնել սպանությունների շղթան, անիրավության հանգույցը քանդել և ունենալ նոր մարդկություն, բայց տեսնելով, որ մեղքն ավելի է տարածվում, ջրհեղեղով ջնջում է մարդկությանը՝ մարդու առջև նոր հեռանկար բացելով: Սա էլ չարդարացրեց Աստծո սպասումները և Աստված ոչ թե մարդկությունը ջնջեց, այլ Իր Միածին Որդու արյամբ լվաց

մարդկությունը: Տեսե՛ք Արարչի սիրո չափը: Առաջին արդար պատժին փոխարինեց Աստծո ինքնազոհ սերը, որ «ծածկում է բազում մեղքեր», Ա Պտ., 4, 8:

Աստվածային սիրո այս վեհությունն ու Աստծո Որդու անձնազոհությունն է մեզ օգնում հասկանալ, թե ինչպիսի՜ արժեք ունի Աստծո համար մարդկային կյանքը, մարդու արժանապատվությունը, որը հիմնված է աստվածանմանության վրա: Բայդ Աստված մարդուն Իր նման ստեղծելով՝ մարդուն սիրում է հենց իր՝ մարդու՝ համար՝ որպես ինքնին արժեք, որ իր մեջ կոչված է կատարելապես արտացոլելու բացարձակ բարին, սերը, գեղեցիկը և հավիտենական կյանքը: Ընդ որում, յուրաքանչյուր մարդ արարած սա անում է և կոչված է կատարելապես անելու ուրույն ձևով, քանի որ յուրաքանչյուր մարդ աստվածային յուրահատուկ, անզուգական, անկրկնելի մի ստեղծագործություն է՝ կոչված կատարելության՝ միայն իրեն հատուկ ճանապարհով: Մարդկության մեծամասնությունը դեռևս չի բացահայտել իր ուրույն եզակիությունը և իր մեջ աստվածային բարձրագույն արժեքների բացահայտման, զարգացման ամբողջ կարողությունը, որ Աստված ներդրել է յուրաքանչյուր մարդու սրտում և գենետիկ ծրագրում: Մարդն ապրում է իր հոգևոր-բարոյական կարողությունների միայն չնչին մասի մակերեսային գիտակցությամբ և արժևորմամբ: Տիրոջ Սուրբ Եկեղեցու նպատակն է՝ մարդու համար ստեղծել բոլոր հնարավորությունները՝ աստվածատուր այդ կարողությունները բացահայտելու և զարգացնելու համար, որովհետև դա է նշանակում լավագույն ձևով պաշտպանել մարդու կյանքի իրավունքը: Ուրեմն, մարդուն սպանել՝ նշանակում է ոտնձգություն կատարել Աստծո պատկերի, բարության, սիրո և գեղեցիկի մի ուրույն ստեղծագործության նկատմամբ, Աստծո զավակի նկատմամբ, որ կրում է իր Հոր՝ Աստծո պատկերը:

Կյանքի պաշտպանությունը իրավունք է անձի համար և պարտականություն է՝ ուրիշների համար, հետևաբար ինքնապաշտպանության կամ ուրիշների կողմից մեկի կյանքի պաշտպանության համար կատարված հարկադիր բռնությունը կամ սպանությունը մեղք չի համարվում, քանի որ ի սկզբանե սպանելու դիտավորություն չկա, այլ՝ պաշտպանության: Այս սկզբունքի վրա է հիմնված ազգային ինքնապաշտպանական մարտերի, պատերազմում հայրենիքը պաշտպանելու արդարացումը և այս գործում նահատակությունը. այս է պատճառը, որ Հայ Եկեղեցում Վարդանանք և Ղևոնդյանք սուրբ են հռչակված:

Եկեղեցին կյանքի իրավունքը պաշտպանում է ոչ թե երեխայի ծննդից, այլ ավելի առաջ՝ մոր արգանդում ծվաբջջի բեղմնավորումից՝ զիգոտի առաջացումից սկսած մինչև մարդու խոր ծերություն՝ բնական մահը: Առաջմ միջազգային բարոյական և իրավական պրակտիկայում միայն Կաթողիկե Եկեղեցին է, որ կետ առ կետ մշակել է նախածննդյան շրջանում երեխայի կյանքի իրավունքի պաշտպանության դրույթներ, որոնք արտահայտում են Եկեղեցու ուսմունքը, ինչպես նաև համահունչ են Երեխայի իրավունքների պաշտպանության հռչակագրին (1959թ.) և կոնվենցիային (1989թ.), որտեղ սակայն այդ մասին ընդամենը մեկ կետ կա: Իսկ քաղաքացիական օրենքներում նախածննդյան շրջանում երեխայի իրավունքների պաշտպանության մասին կամ ընդհանրապես դրույթներ չկան, կամ կան միայն մասամբ պաշտպանող դրույթներ: Ավելին, պետությունների մեծամասնությունը թույլատրում է հղիության արհեստական ընդհատումը՝ աբորտը, նաև՝ ըստ մոր ցանկության: Կան երկրներ, որտեղ կաթողիկե հավատքից մղված ջանքում են օրենսդրական արգելքներ սահմանել աբորտների նկատմամբ, բայց որոշ կազմակերպություններ պայքարում են այսպես կոչված «աբորտի իրավունքի» օրինականացման համար: Մինչդեռ սա նշանակում է պարզապես մանկասպանության իրավունք, ինչը մարդասպանության ծանրագույն մի ձև է՝ անկախ մոր արգանդում ձևավորման փուլից, այսինքն մարդկային էմբրիոնի տարիքից: Էմբրիոնը իր կյանքի առաջին վայրկյանից Աստծո եզակի մի ստեղծագործություն է՝ պարզ և արդեն իսկ անհատականություն, թեև ֆիզիկապես և հոգեպես դեռևս սաղմնային փուլում. «Բեզ դեռ որովայնում չստեղծած՝ ընտրեցի քեզ, դեռ արգանդից դուրս չեկած՝ սրբացրի քեզ», ասում է Տերը՝ Երեմիա մարգարեին, Երմ. 1, 5: Ցավով պետք է ասել, որ աբորտը այնքան սովորական բան է դարձել մանավանդ սովետական և հետսովետական հասարակությունների մեջ, որ շատերի համար սպանություն չի համարվում, այլ վաղուց ի վեր անցանկալի հղիության կանխման միջոց է դիտարկվում, ինչը ծանր մեղք է: Հարկավոր է անդրադառնալ այս մեղքին, գիտակցել, ցավ ապրել ու զղջալ արածի համար և չփնտրել տարբեր արդարացումներ՝ Աստծո առաջ մաքուր երևալու համար: Ոչ մի սոցիալական վիճակ չի կարող արդարացնել սպանության մեղքը:

Կյանքի իրավունքի պաշտպանությունը կամ «Մի՛ սպանիր» պատվիրանը մերժում է նաև ինքնասպանությունը և էվթանազիան: Մարդն իրավունք չունի խլելու նաև իր սեփական կյանքը: Կյանքի շնորհման և խլելու իրավունքը պատկանում է բացառապես Արարչին, որ սակայն երբեք չի ուզում իր ստեղծած որևէ արարածից խլել կյանքը, քանի որ համակ սեր է. «Աստված սեր է», Ա Հվի. 4, 8: Եկեղեցին ևս կոչված է սիրով փայփայելու և պաշտպանելու մարդկային կյանքը: Սա ենթադրում է ոչ միայն սպանության արգելքը, այլև՝ այնպիսի վերաբերմունքը, որը կարող է մարդուն հասցնել բարոյական կամ հոգեբանական անկման, և որ ավելի սարսափելի է, մահվան: Այդ է պատճառը, որ Տերն առավել վսեմ մեկնություն է տալիս «Մի սպանիր» պատվիրանին՝ ասելով. «Լսել ե՞ք, թե ինչ ասվեց նախնիներին. «Մի՛ սպանիր»...բայց ես ձեզ ասում եմ, ով անտեղի բարկանա իր եղբոր վրա, դատաստանի կենթարկվի, և ով իր եղբորն ասի հիմար, ենթակա կլինի ատյանի...», Մտթ. 5, 21-22: Ավելին Տերը պատվիրում է ընդհանրապես վրեժխնդրի չլինել և չարին հատուցել միայն բարությամբ, աղոթքով և օրհնությամբ: Միայն այսպես կարելի է կանխել չարի տարածումը և հաղթել մահվանը, ճիշտ ինչպես Տերը հաղթեց իր Զոհաբերությամբ: Ուրեմն, սրանից սովորում ենք, որ սպանելը

սկսվում է վիրավորանքից, ատելությունից: Մեկ բառն անգամ կարող է սպանել կամ առնվազն քանդել, տրտմեցնել, ինչ-որ բան մեռցնել մարդկային հարաբերություններում, երեխայի ապագայի մեջ, ընտանեկան սիրո կյանքում, սպանել հույսը: Տերը մեզ պատվիրում է ամեն ինչ բուժել հենց արմատից: Տերը բուժում էր ոչ միայն չարիքի արմատը՝ մեղքը, այլև հաղթում էր ամենաձանր հետևանքը՝ մահը՝ հարություն տալով մեռելներին. «Ես եկա որպեսզի կյանք ունենան և առատորեն ունենան», Հվի. 10, 10:

Եվ վերջապես, եթե ուզում ենք չսպանել, որպես Քրիստոսի աշակերտներ, պետք է աշխատենք խաղաղություն հաստատելու ուղղությամբ: «Երանի՛ խաղաղարարներին, որովհետև նրանք Աստծո որդիներ պիտի կոչվեն», Մտթ, 5: Քրիստոս մեզ տալիս է Իր խաղաղությունը, որն այս աշխարհից չէ, մշտնջենական է, միայն այդ խաղաղությամբ է, որ կարող ենք արմատախիլ անել մեր սրտերից ատելությունը, թշամանքը, վերջ տալ պատերազմներին: Այդ խաղաղությունն է, որ բխում է Քրիստոսի խաչից, որով մեզ բոլորիս հաշտեցնում է Հայր Աստծո հետ:

Ամսագրի պատասխանատուներ՝

S. Հովսեփ Քին. Գալստյան՝ «Հայկական Կարիքասի» Հոգևոր խորհրդատու
հեռ.՝ +37455698957, levongalstyanarmcatholic@gmail.com

Արմենուիի Մխոյան՝ «Հայկական Կարիքասի» Հանրային կապերի պատասխանատու
communication@caritas.am

Տպագրողներ՝

«Հայկական Կարիքաս» բարեսիրական հասարակական կազմակերպություն

Հայաստանի, Վրաստանի, Ռուսաստանի և Արևելյան Եվրոպայի Հայ Կաթողիկե Առաջնորդարան

Տրվում է **անվճար**

Գյումրի, Հայ Կաթողիկե Առաջնորդարան, 2022թ.

